

***Suvestinė redakcija nuo 2017-10-01 iki 2017-12-31***

*Istatymas paskelbtas: Žin. 2000, Nr. [30-827](#), i. k. 1001010ISTAI-1591*

***Nauja įstatymo redakcija nuo 2014-01-01:***

*Nr. [XII-270](#), 2013-05-09, Žin., 2013, Nr. 54-2675 (2013-05-25)*

**LIETUVOS RESPUBLIKOS  
VALSTYBĖS GARANTUOJAMOS TEISINĖS PAGALBOS  
ĮSTATYMAS**

2000 m. kovo 28 d. Nr. VIII-1591  
Vilnius

**PIRMASIS SKIRSNIS  
BENDROSIOS NUOSTATOS**

**1 straipsnis. Įstatymo paskirtis**

1. Šis įstatymas nustato valstybės garantuojamos teisinės pagalbos teikimą asmenims, kad šie galėtų tinkamai ginti pažeistas ar ginčijamas savo teises ir įstatymų saugomus interesus.

2. Šiuo įstatymu siekiama užtikrinti Europos Sąjungos teisės aktų, nurodytų šio įstatymo priede, taikymą.

3. Šis įstatymas netaikomas užsieniečiams, kurių teisę į valstybės garantuojamą teisinę pagalbą nustato Lietuvos Respublikos įstatymas „Dėl užsieniečių teisinės padėties“. Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos teikimą Lietuvos Respublikos įstatymo „Dėl užsieniečių teisinės padėties“ nustatytais atvejais organizuoja Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerija ar jos įgaliota institucija.

**2 straipsnis. Pagrindinės šio įstatymo sąvokos**

1. **Antrinė valstybės garantuojama teisinė pagalba** (toliau – **antrinė teisinė pagalba**) – dokumentų rengimas, gynyba ir atstovavimas bylose, įskaitant vykdymo procesą, atstovavimas išankstinio ginčų sprendimo ne teisme atvejais, jeigu tokią tvarką nustato įstatymai ar teismo sprendimas. Antrinė teisinė pagalba taip pat apima bylinėjimosi išlaidų bylose, išnagrinėtose civilinio proceso tvarka, atlyginimą, su bylos nagrinėjimu administracinio proceso tvarka susijusių išlaidų, administracinių nusižengimų bylų nagrinėjimo teisme išlaidų ir su baudžiamojoje byloje pareikšto civilinio ieškinio nagrinėjimu susijusių išlaidų atlyginimą.

*Straipsnio dalies pakeitimai:*

*Nr. [XII-2715](#), 2016-11-03, paskelbta TAR 2016-11-09, i. k. 2016-26500*

2. **Antrinės valstybės garantuojamos teisinės pagalbos koordinatorius baudžiamojoje byloje** (toliau – **koordinatorius**) – advokatas ar kitas valstybės garantuojamos teisinės pagalbos tarnybos paskirtas asmuo, padedantis organizuoti antrinės teisinės pagalbos teikimą baudžiamosiose bylose pagal šio įstatymo 9 straipsnio 3 dalies 5 punkte nustatytą sutartį.

3. **Gynyba ir atstovavimas bylose** – įstatymų reglamentuojami procesiniai veiksmai ginant įtariamojo, kaltinamojo, nuteistojo ar atstovaujamojo teises ir interesus baudžiamosiose, civilinėse (išskyrus arbitražo bylas), administracinėse ir administracinių nusižengimų bylose, taip pat tarptautinėse teisminėse institucijose, kurių jurisdikciją ar kompetenciją spręsti dėl Lietuvos Respublikos jurisdikcijai priklausančių asmenų teisių pažeidimų yra pripažinusi Lietuvos Respublika, jeigu šiose institucijose nėra teikiama teisinė pagalba.

*Straipsnio dalies pakeitimai:*

*Nr. [XII-2715](#), 2016-11-03, paskelbta TAR 2016-11-09, i. k. 2016-26500*

4. **Europos Sąjungos valstybė narė** – bet kuri Europos Sąjungos valstybė narė, išskyrus Danijos Karalystę.

5. **Pareiškėjas** – fizinis asmuo, kuris pateikia prašymą suteikti valstybės garantuojamą teisinę pagalbą ir (ar) kuriam teikiama valstybės garantuojama teisinė pagalba.

6. **Pirminė valstybės garantuojama teisinė pagalba** (toliau – **pirminė teisinė pagalba**) – šio įstatymo nustatyta tvarka teikiama teisinė informacija, teisinės konsultacijos ir valstybės ir savivaldybių institucijoms skirtų dokumentų, išskyrus procesinius dokumentus, rengimas. Pirminė teisinė pagalba taip pat apima patarimus dėl ginčo sprendimo ne teismo tvarka, veiksmus dėl taikaus ginčo išsprendimo ir taikos sutarties parengimą, bet neapima mokesčių administratoriui teikiamų deklaracijų pildymo.

7. **Taikinimo tarpininkas** – šio įstatymo nustatyta tvarka paskirtas nešališkas trečiasis fizinis asmuo, kuris dalyvauja sprendžiant kitų asmenų ginčą, siekdamas padėti jį išspręsti taikiai.

8. **Tarptautinis ginčas** – ginčas, kai pareiškėjas, pateikdamas prašymą suteikti valstybės garantuojamą teisinę pagalbą, turi nuolatinę gyvenamąją vietą ar daugiausiai gyvena ne toje Europos Sąjungos valstybėje narėje, kurioje teismas nagrinėja bylą arba kurioje vykdomas teismo sprendimas. Europos Sąjungos valstybė narė, kurioje pareiškėjas turi nuolatinę gyvenamąją vietą, nustatoma pagal 2000 m. gruodžio 22 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 44/2001 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo 59 straipsnį.

9. **Teisinė informacija** – informacija apie teisės sistemą, įstatymus ir kitus teisės aktus, teisinės pagalbos teikimą.

10. **Teisinė konsultacija** – patarimai teisės klausimais.

11. **Valstybės garantuojama teisinė pagalba** – šio įstatymo nustatyta tvarka teikiama pirminė teisinė pagalba, antrinė teisinė pagalba ir valstybės užtikrinamas neteisminis taikinamasis tarpininkavimas.

12. **Valstybės užtikrinamas neteisminis taikinamasis tarpininkavimas** (toliau – **taikinamasis tarpininkavimas**) – pagal šį įstatymą atliekama ginčų sprendimo procedūra, kurios metu vienas ar keli taikinimo tarpininkai padeda ginčo šalims taikiai spręsti ginčą.

### **3 straipsnis. Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos principai**

Valstybės garantuojama teisinė pagalba teikiama remiantis šiais principais:

- 1) lygiateisiškumo ir visų asmenų teisių bei įstatymų saugomų interesų apsaugos;
- 2) valstybės garantuojamos teisinės pagalbos kokybės, efektyvumo ir ekonomiškumo;
- 3) taikaus ginčų sprendimo prioriteto;
- 4) draudimo piktnaudžiauti valstybės garantuojama teisine pagalba ir materialiosiomis bei procesinėmis teisėmis.

### **4 straipsnis. Pareiškėjų pareigos**

Pareiškėjas privalo:

- 1) bendradarbiauti su institucijomis, priimančiomis sprendimus dėl valstybės garantuojamos teisinės pagalbos teikimo, taip pat su asmenimis, teikiančiais valstybės garantuojamą teisinę pagalbą;
- 2) teikti valstybės garantuojamai teisei pagalbai gauti reikalingą išsamią ir teisingą informaciją;
- 3) nedelsdamas pranešti institucijoms, priimančioms sprendimus dėl valstybės garantuojamos teisinės pagalbos teikimo, ar teismui apie pasikeitusias aplinkybes, turinčias įtakos jo teisei gauti valstybės garantuojamą teisinę pagalbą;
- 4) kai antrinė teisinė pagalba teikiama ilgiau kaip metus, kasmet nuo sprendimo suteikti antrinę teisinę pagalbą priėmimo dienos pateikti šį sprendimą priėmusiai institucijai Lietuvos Respublikos teisingumo ministro (toliau – teisingumo ministras) nustatytos formos metinę pajamų ir turto deklaraciją antrinei teisei pagalbai gauti (toliau – deklaracija antrinei teisei pagalbai gauti). Ši deklaracija turi būti pateikta ne vėliau kaip praėjus 5 darbo dienoms nuo metų pabaigos;
- 5) laikydamasis šio ir kitų įstatymų nustatytų terminų ir tvarkos, apmokėti nustatytą antrinės teisinės pagalbos išlaidų dalį.

## **ANTRASIS SKIRSNIS VALSTYBĖS GARANTUOJAMOS TEISINĖS PAGALBOS VALDYMAS**

### **5 straipsnis. Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos valdymo institucijos**

Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos valdymo institucijos yra:

- 1) Lietuvos Respublikos Vyriausybė (toliau – Vyriausybė);
- 2) Lietuvos Respublikos teisingumo ministerija (toliau – Teisingumo ministerija);
- 3) savivaldybių institucijos;
- 4) valstybės garantuojamos teisinės pagalbos tarnyba (toliau – tarnyba);

*Straipsnio punkto pakeitimai:*

Nr. [XII-1417](#), 2014-12-11, paskelbta TAR 2014-12-23, i. k. 2014-20549

- 5) Lietuvos advokatūra.

**6 straipsnis. Vyriausybės funkcijos valstybės garantuojamos teisinės pagalbos srityje**  
Vyriausybė:

- 1) nustato turto ir pajamų lygius antrinei teisei pagalbai gauti;
- 2) nustato už antrinę teisinę pagalbą ir taikinamąjį tarpininkavimą mokamo užmokesčio dydį ir jo mokėjimo taisykles;
- 3) atlieka kitas įstatymų ir kitų teisės aktų nustatytas funkcijas.

**7 straipsnis. Teisingumo ministerijos funkcijos valstybės garantuojamos teisinės pagalbos srityje**

1. Teisingumo ministerija:

- 1) teikia Vyriausybei su valstybės garantuojama teisine pagalba susijusių teisės aktų projektus;
- 2) kontroliuoja šio įstatymo ir su juo susijusių teisės aktų įgyvendinimą;
- 3) *Neteko galios nuo 2015-07-01*

*Straipsnio punkto naikinimas:*

Nr. [XII-1417](#), 2014-12-11, paskelbta TAR 2014-12-23, i. k. 2014-20549

- 4) organizuoja ir atlieka valstybės garantuojamos teisinės pagalbos teikimo stebėseną;
- 5) siekdama užtikrinti vienodą šio įstatymo taikymą, teikia rekomendacijas;
- 6) informuoja gyventojus apie galimybes gauti valstybės garantuojamą teisinę pagalbą ir jos teikimo sąlygas;

- 7) atlieka kitas šio įstatymo ir kitų teisės aktų nustatytas funkcijas.

2. Siekiant užtikrinti Teisingumo ministerijai pavestų funkcijų valstybės garantuojamos teisinės pagalbos srityje įgyvendinimą, sudaroma Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos koordinavimo taryba (toliau – Koordinavimo taryba). Ši taryba yra kolegiali patariamoji visuomeniniais pagrindais veikianti institucija.

3. Koordinavimo tarybą sudaro Lietuvos Respublikos Seimo Teisės ir teisėtvarkos bei Žmogaus teisių komitetų, Teisingumo ministerijos, Lietuvos Respublikos finansų ministerijos, Lietuvos savivaldybių asociacijos, Lietuvos advokatūros, Lietuvos teisininkų draugijos, Teisėjų tarybos, kitų institucijų ir asociacijų, kurių veikla susijusi su valstybės garantuojamos teisinės pagalbos teikimu arba žmogaus teisių apsauga, atstovai. Koordinavimo tarybos nuostatus ir sudėtį tvirtina teisingumo ministras.

4. Koordinavimo taryba:

- 1) teikia pasiūlymus dėl valstybės garantuojamos teisinės pagalbos tobulinimo;
- 2) analizuoja savivaldybių institucijų veiklos organizuojant ir teikiant pirminę teisinę pagalbą ataskaitas ir teikia pasiūlymus dėl pirminės teisinės pagalbos teikimo;
- 3) analizuoja tarnybos veiklą ir teikia pasiūlymus dėl tarnybos veiklos;

*Straipsnio punkto pakeitimai:*

Nr. [XII-1417](#), 2014-12-11, paskelbta TAR 2014-12-23, i. k. 2014-20549

- 4) teikia pasiūlymus dėl valstybės biudžeto lėšų poreikio valstybės garantuojamai teisei pagalbai teikti ir dėl efektyvaus jų naudojimo;

- 5) teikia pasiūlymus dėl šio įstatymo įgyvendinamųjų teisės aktų priėmimo ir keitimo;

- 6) teikia pasiūlymus dėl užmokesčio už antrinę teisinę pagalbą ir taikinamąjį tarpininkavimą.

## **8 straipsnis. Savivaldybių institucijų funkcijos valstybės garantuojamos teisinės pagalbos srityje**

1. Savivaldybės institucija:

1) organizuoja ir (ar) teikia pirminę teisinę pagalbą;

2) moka už pirminę teisinę pagalbą, kai pagal su savivaldybės vykdomąja institucija sudarytą sutartį pirminę teisinę pagalbą teikia advokatai (advokatų profesinės bendrijos), advokatų padėjėjai ar viešosios įstaigos;

3) nuolat savivaldybių interneto svetainėse, per visuomenės informavimo priemones, susitikimuose su gyventojais informuoja vietos gyventojus apie galimybes gauti valstybės garantuojamą teisinę pagalbą ir jos teikimo sąlygas.

2. Pirminės teisinės pagalbos teikimas yra valstybinė (valstybės perduota savivaldybėms) funkcija.

3. Savivaldybių institucijos privalo kiekvienais metais teisingumo ministro nustatyta tvarka pateikti tarnybai veiklos organizuojant ir teikiant pirminę teisinę pagalbą ataskaitas.

*Straipsnio dalies pakeitimai:*

Nr. [XII-1417](#), 2014-12-11, paskelbta TAR 2014-12-23, i. k. 2014-20549

## **9 straipsnis. Tarnyba**

1. Tarnyba yra įstaiga prie Teisingumo ministerijos. Tarnyba turi teritorinius administracijos padalinius, kurių veiklos teritoriją, atsižvelgdamas į apygardos teismų veiklos teritorijas, nustato teisingumo ministras.

2. Tarnybos uždavinys – užtikrinti valstybės garantuojamos teisinės pagalbos teikimą ir koordinavimą pagal šį įstatymą.

3. Tarnyba:

1) koordinuoja pirminės teisinės pagalbos teikimą (teikia savivaldybių institucijoms metodinę pagalbą įgyvendinant joms priskirtas funkcijas pirminės teisinės pagalbos srityje, analizuoja šio įstatymo 8 straipsnio 3 dalyje nurodytas ataskaitas, jas apibendrina ir teikia Teisingumo ministerijai informaciją apie pirminės teisinės pagalbos organizavimą ir teikimą, teikia pasiūlymus savivaldybių institucijoms dėl pirminės teisinės pagalbos organizavimo ir teikimo tobulinimo užtikrinant šio įstatymo įgyvendinimą);

2) organizuoja antrinės teisinės pagalbos teikimą;

3) priima sprendimus dėl antrinės teisinės pagalbos teikimo;

4) sudaro su advokatais, kurie teikia antrinę teisinę pagalbą, sutartis dėl antrinės teisinės pagalbos teikimo ir kontroliuoja šių sutarčių vykdymą;

*Straipsnio punkto pakeitimai:*

Nr. [XIII-164](#), 2016-12-20, paskelbta TAR 2016-12-29, i. k. 2016-29858

5) teisingumo ministro nustatyta tvarka sudaro sutartis dėl antrinės teisinės pagalbos baudžiamosiose bylose koordinavimo;

6) teisingumo ministro nustatyta tvarka sudaro sutartis dėl taikinamojo tarpininkavimo paslaugų teikimo, kontroliuoja šių sutarčių vykdymą ir tvarko taikinimo tarpininkų sąrašus;

7) organizuoja ir administruoja taikinamąjį tarpininkavimą;

8) moka užmokestį už suteiktą pirminę teisinę pagalbą, kai šio įstatymo 15 straipsnio 8 dalyje numatytu atveju tarnyba organizuoja pirminės teisinės pagalbos teikimą, už antrinę teisinę pagalbą, antrinės teisinės pagalbos baudžiamosiose bylose koordinavimą ir taikinamąjį tarpininkavimą;

9) informuoja gyventojus apie galimybes gauti valstybės garantuojamą teisinę pagalbą ir jos teikimo sąlygas;

10) organizuoja mokymą, susijusį su valstybės garantuojamos teisinės pagalbos teikimu;

11) surašo administracinių nusižengimų protokolus už neteisingų duomenų pateikimą siekiant gauti antrinę teisinę pagalbą;

*Straipsnio punkto pakeitimai:*

Nr. [XII-2715](#), 2016-11-03, paskelbta TAR 2016-11-09, i. k. 2016-26500

12) atlieka kitas šio įstatymo ir kitų teisės aktų nustatytas funkcijas.

4. Tarnyba privalo kiekvienais metais pateikti Teisingumo ministerijai savo veiklos ataskaitą.

*Straipsnio pakeitimai:*

Nr. [XII-1417](#), 2014-12-11, paskelbta TAR 2014-12-23, i. k. 2014-20549

#### **10 straipsnis. Lietuvos advokatūros funkcijos valstybės garantuojamos teisinės pagalbos srityje**

Lietuvos advokatūra, siekdama padėti užtikrinti efektyvų antrinės teisinės pagalbos teikimą:

1) tikrina antrinę teisinę pagalbą teikiančių advokatų, advokatų padėjėjų veiklos kokybę pagal Lietuvos advokatūros patvirtintas antrinės teisinės pagalbos kokybės vertinimo taisykles. Sprendimas dėl antrinę teisinę pagalbą teikiančių advokatų veiklos kokybės įvertinimo turi būti priimtas ne vėliau kaip per vieną mėnesį nuo informacijos, kuri buvo pagrindas pradėti antrinę teisinę pagalbą teikiančio advokato veiklos kokybės tikrinimą, gavimo dienos;

2) atlieka kitas šio įstatymo, Lietuvos Respublikos advokatūros įstatymo (toliau – Advokatūros įstatymas) ir kitų teisės aktų nustatytas funkcijas.

### **TREČIASIS SKIRSNIS**

#### **VALSTYBĖS GARANTUOJAMOS TEISINĖS PAGALBOS TEIKIMO SĄLYGOS**

#### **11 straipsnis. Asmenys, turintys teisę gauti valstybės garantuojamą teisinę pagalbą**

1. Pirminę teisinę pagalbą turi teisę gauti visi Lietuvos Respublikos piliečiai, kitų Europos Sąjungos valstybių narių piliečiai, taip pat kiti Lietuvos Respublikoje bei kitose Europos Sąjungos valstybėse narėse teisėtai gyvenantys fiziniai asmenys ir kiti Lietuvos Respublikos tarptautinėse sutartyse nurodyti asmenys.

2. Antrinę teisinę pagalbą turi teisę gauti:

1) Lietuvos Respublikos piliečiai, kitų Europos Sąjungos valstybių narių piliečiai, taip pat kiti Lietuvos Respublikoje bei kitose Europos Sąjungos valstybėse narėse teisėtai gyvenantys fiziniai asmenys, kurių turtas ir metinės pajamos neviršija Vyriausybės nustatytų turto ir pajamų lygių teisei pagalbai gauti pagal šį įstatymą;

2) Lietuvos Respublikos piliečiai, kitų Europos Sąjungos valstybių narių piliečiai, taip pat kiti Lietuvos Respublikoje bei kitose Europos Sąjungos valstybėse narėse teisėtai gyvenantys fiziniai asmenys, nurodyti šio įstatymo 12 straipsnyje;

3) kiti Lietuvos Respublikos tarptautinėse sutartyse nurodyti asmenys.

3. Taikinamasis tarpininkavimas gali būti vykdomas, kai bent viena iš ginčo šalių pagal šį įstatymą turi teisę gauti antrinę teisinę pagalbą ir yra priimtas sprendimas teikti jai antrinę teisinę pagalbą.

4. Kai valstybės garantuojamos teisinės pagalbos prašoma tarptautiniams ginčams spręsti, pagal šį įstatymą ją turi teisę gauti tik tie šio straipsnio 1 ir 2 dalyse nurodyti fiziniai asmenys, kurie teisėtai gyvena kitoje Europos Sąjungos valstybėje narėje.

5. Kai šio straipsnio 1 ir 2 dalyse nustatytais atvejais teisėtai Lietuvos Respublikoje gyvenantys fiziniai asmenys tarptautiniams ginčams spręsti kreipiasi dėl valstybės garantuojamos teisinės pagalbos kitoje Europos Sąjungos valstybėje narėje, Lietuvos Respublikoje jiems suteikiama valstybės garantuojama teisinė pagalba, nurodyta šio įstatymo 31 straipsnio 2 dalyje ir 32 straipsnyje.

6. Pirminė teisinė pagalba neteikiama, jeigu:

1) pareiškėjo reikalavimai yra akivaizdžiai nepagrįsti;

2) pareiškėjui tuo pačiu klausimu buvo suteikta pirminė teisinė pagalba arba yra akivaizdu, kad jis advokato konsultaciją gali gauti nesinaudodamas šio įstatymo nustatyta valstybės garantuojama teisine pagalba;

3) pareiškėjas kreipiasi ne dėl savo teisių ir teisėtų interesų, išskyrus atstovavimo pagal įstatymą atvejus.

7. Antrinė teisinė pagalba neteikiama, jeigu:

1) pareiškėjo reikalavimai yra akivaizdžiai nepagrįsti;

2) atstovavimas byloje yra neperspektyvus;

3) pareiškėjas kreipiasi dėl neturtinės žalos, susijusios su garbės ir orumo gynimu, tačiau jis nepatyrė turtinės žalos;

4) prašymas yra susijęs su reikalavimu, tiesiogiai atsirandančiu dėl pareiškėjo ūkinės komercinės veiklos ar dėl jo savarankiškos profesinės veiklos;

5) pareiškėjas gali gauti reikiamas teisinės paslaugas nesinaudodamas valstybės garantuojama teisine pagalba;

6) pareiškėjas kreipiasi ne dėl savo teisių pažeidimo, išskyrus atstovavimo pagal įstatymą atvejus;

7) reikalavimas, dėl kurio kreipiamasi antrinės teisinės pagalbos, buvo perleistas pareiškėjui siekiant gauti valstybės garantuojamą teisinę pagalbą;

8) pareiškėjas piktnaudžiauja valstybės garantuojama teisine pagalba, savo materialiosiomis ar procesinėmis teisėmis;

9) pareiškėjas nesutinka apmokėti nustatytą antrinės teisinės pagalbos išlaidų dalį;

10) iš esmės išnagrinėjus reikalavimą, nustatoma, kad antrinės teisinės pagalbos galimos išlaidos viršytų pareiškėjo turtinių reikalavimų (turtinių interesų) dydį;

11) pareiškėjui buvo suteikta antrinė teisinė pagalba kitoje byloje, tačiau jis iki nurodyto termino neapmokėjo nustatytą antrinės teisinės pagalbos išlaidų arba jų dalies;

12) nustatoma, kad pareiškėjas savarankiškai, be advokato pagalbos, gali įgyvendinti arba apginti savo teises ar įstatymų saugomus interesus;

13) tam pačiam pareiškėjui pagalba teikiama daugiau kaip trijose bylose;

14) pareiškėjas per tarnybos nustatytą terminą nepateikė visų šio įstatymo 18 straipsnio 1 dalyje nurodytų dokumentų;

15) ginčas, dėl kurio kreipiamasi antrinės teisinės pagalbos, buvo spęstas šio įstatymo nustatyta tvarka taikinamojo tarpininkavimo būdu ir ginčo šalys sudarė taikos sutartį, tačiau pareiškėjas nesutiko ją pateikti tvirtinti teismui.

8. Šio straipsnio 7 dalies 1, 2, 3, 4, 10, 13 punktai netaikomi antrinės teisinės pagalbos teikimui administracinių nusižengimų bylose, kai antrinės teisinės pagalbos kreipiasi administracinė atsakomybėn traukiamas asmuo, ir baudžiamosiose bylose, išskyrus prašymus dėl proceso atnaujinimo, procesinius dokumentus, kuriems paduoti įstatymų nustatytas naikinamasis terminas yra pasibaigęs. Šio straipsnio 7 dalies 1, 2, 3, 4, 10, 13 punktai netaikomi antrinės teisinės pagalbos teikimui tarptautinėse teisminėse institucijose.

*Straipsnio dalies pakeitimai:*

Nr. [XII-2715](#), 2016-11-03, paskelbta TAR 2016-11-09, i. k. 2016-26500

Nr. [XIII-629](#), 2017-07-11, paskelbta TAR 2017-07-24, i. k. 2017-12576

9. Spręsdama dėl antrinės teisinės pagalbos suteikimo, tarnyba turi teisę prašyti advokato išvados, ar yra šio straipsnio 7 dalyje nustatytų antrinės teisinės pagalbos neteikimo pagrindų. Tarnyba, parinkdama advokatą, atsižvelgia į šio įstatymo 18 straipsnio 5 dalyje nurodytas aplinkybes. Šioje dalyje nurodytą išvadą advokatas tarnybai turi pateikti ne vėliau kaip per 10 darbo dienų nuo tarnybos kreipimosi į advokatą dienos.

10. Antrinė teisinė pagalba neteikiama asmenims, turintiems teisę į teisinių išlaidų draudimo išmoką, jeigu ši išmoka pagal draudimo sutarties sąlygas išmokama prieš patiriant bylinėjimosi išlaidas (išlaidas, susijusias su bylos nagrinėjimu) ir jeigu draudimo išmoka apima visas išlaidas, kurias apimtų pagal šį įstatymą teikiama antrinė teisinė pagalba. Jeigu teisinių išlaidų draudimo išmoka, pagal draudimo sutarties sąlygas išmokama prieš patiriant bylinėjimosi išlaidas (išlaidas, susijusias su bylos nagrinėjimu), apima dalį išlaidų, kurias apimtų pagal šį įstatymą teikiama antrinė teisinė pagalba, valstybė, vadovaudamasi šio įstatymo nuostatomis, garantuoja ir apmoka tik tą antrinės teisinės pagalbos išlaidų dalį, kurios neapima teisinių išlaidų draudimo išmoka. Pareiškėjas privalo nurodyti, ar yra sudaręs teisinių išlaidų draudimo sutartį ir, kai šią sutartį yra sudaręs, kokias išlaidas apimtų teisinių išlaidų draudimo išmoka.

## **12 straipsnis. Asmenys, turintys teisę gauti antrinę teisinę pagalbą neatsižvelgiant į turtą ir pajamas**

Teisę gauti antrinę teisinę pagalbą, neatsižvelgiant į Vyriausybės nustatytus turto ir pajamų lygius teisei pagalbai gauti pagal šį įstatymą, turi:

1) asmenys, kurie turi teisę gauti teisinę pagalbą nagrinėjant baudžiamąsias bylas pagal Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso (toliau – Baudžiamojo proceso kodeksas) 51 straipsnį;

2) nukentėjusieji dėl nusikaltimų atsiradusios žalos atlyginimo bylose, įskaitant atvejus, kai žalos atlyginimo klausimas yra sprendžiamas baudžiamojoje byloje;

3) asmenys, kuriems paskirta socialinė pašalpa pagal Lietuvos Respublikos piniginių socialinės paramos nepasiturintiems gyventojams įstatymą;

4) asmenys, išlaikomi stacionariose socialinės globos įstaigose;

5) asmenys, kuriems nustatytas sunkus neįgalumo lygis arba kurie yra pripažinti nedarbingais, arba sukačę senatvės pensijos amžių, kuriems teisės aktų nustatyta tvarka yra nustatytas didelių specialiųjų poreikių lygis, taip pat šių asmenų globėjai (rūpintojai), kai valstybės garantuojama teisinė pagalba reikalinga globotinio (rūpintinio) teisėms ir interesams atstovauti bei ginti;

6) asmenys, pateikę įrodymus, kad dėl objektyvių priežasčių negali disponuoti savo turtu ir lėšomis ir dėl to jų turtas ir metinės pajamos, kuriais jie gali laisvai disponuoti, neviršija Vyriausybės nustatytų turto ir pajamų lygių teisei pagalbai gauti pagal šį įstatymą;

7) asmenys, kai sprendžiami jų priverstinio hospitalizavimo ir gydymo, priverstinio hospitalizavimo ir gydymo pratęsimo klausimai pagal Lietuvos Respublikos psichikos sveikatos priežiūros įstatymą (toliau – Psichikos sveikatos priežiūros įstatymas), taip pat asmenys, kuriems taikomas būtinasis hospitalizavimas ir (ar) būtinasis izoliavimas, pratęsiamas būtinasis hospitalizavimas ir (ar) būtinasis izoliavimas pagal Lietuvos Respublikos žmonių užkrečiamųjų ligų profilaktikos ir kontrolės įstatymą (toliau – Žmonių užkrečiamųjų ligų profilaktikos ir kontrolės įstatymas), ir jų globėjai (rūpintojai), kai valstybės garantuojama teisinė pagalba reikalinga globotinio (rūpintinio) teisėms ir interesams atstovauti;

*Straipsnio punkto pakeitimai:*

Nr. [XII-1568](#), 2015-03-26, paskelbta TAR 2015-04-10, i. k. 2015-05576

8) skolininkai vykdymo procese, kai išieškoma iš paskutinio gyvenamojo būsto, kuriame jie gyvena;

9) nepilnamečių vaikų, kai sprendžiamas jų iškeldinimo klausimas, tėvai ar kiti atstovai pagal įstatymą;

10) nepilnamečiai vaikai, kai įstatymų nustatytais atvejais savarankiškai kreipiasi į teismą dėl savo teisių ar įstatymų saugomų interesų gynimo, išskyrus įstatymų nustatyta tvarka sudariusius santuoką ar teismo pripažintus visiškai veiksniais (emancipuotais);

11) nepilnamečiai vaikai, nukentėję nuo nusikalstamų veikų žmogaus sveikatai, laisvei, seksualinio apsisprendimo laisvei ir neliečiamumui, vaikui ir šeimai, dorovei ir kitose baudžiamosiose bylose, kai ikiteisminio tyrimo pareigūno, prokuroro motyvuotu nutarimu ar teismo motyvuota nutartimi pripažinta, kad įgaliojotojo atstovo dalyvavimas būtinas;

*Papildyta straipsnio punktu:*

Nr. [XII-1149](#), 2014-09-25, paskelbta TAR 2014-10-06, i. k. 2014-13715

12) asmenys, kuriuos prašoma pripažinti neveiksniais tam tikroje srityje bylose dėl fizinio asmens pripažinimo neveiksniu tam tikroje srityje, taip pat neveiksniais pripažinti asmenys bylose dėl globos, bylose dėl teismo sprendimo, kuriuo asmuo pripažintas neveiksniu tam tikroje srityje, peržiūrėjimo ir neveiksniu tam tikroje srityje pripažinto asmens pripažinimo veiksniu ar ribotai veiksniu;

*Straipsnio punkto pakeitimai:*

Nr. [XII-1568](#), 2015-03-26, paskelbta TAR 2015-04-10, i. k. 2015-05576

*Straipsnio punkto numeracijos pakeitimas:*

Nr. [XII-1149](#), 2014-09-25, paskelbta TAR 2014-10-06, i. k. 2014-13715

13) asmenys bylose dėl gimimo registravimo;

*Straipsnio punkto numeracijos pakeitimas:*

Nr. [XII-1149](#), 2014-09-25, paskelbta TAR 2014-10-06, i. k. 2014-13715

14) asmenys bylose dėl neteisėtai išvežto ar laikomo vaiko grąžinimo pagal 1980 m. spalio 25 d. Hagos konvenciją dėl tarptautinio vaikų grobimo civilinių aspektų (toliau – Hagos konvencija);

*Straipsnio punkto numeracijos pakeitimas:*

Nr. [XII-1149](#), 2014-09-25, paskelbta TAR 2014-10-06, i. k. 2014-13715

15) kiti asmenys Lietuvos Respublikos tarptautinėse sutartyse numatytais atvejais.

*Straipsnio punkto numeracijos pakeitimas:*

Nr. [XII-1149](#), 2014-09-25, paskelbta TAR 2014-10-06, i. k. 2014-13715

### **13 straipsnis. Asmens teisė gauti antrinę teisinę pagalbą įrodantys dokumentai**

1. Šio įstatymo 11 straipsnio 2 dalies 1 punkte nurodytų asmenų teisė gauti antrinę teisinę pagalbą įrodo deklaracija antrinei teisinei pagalbai gauti. Deklaracija antrinei teisinei pagalbai gauti turi būti asmens pasirašyta patvirtinant, kad joje pateikti duomenys yra išsamūs ir teisingi.

2. Šio įstatymo 12 straipsnio 1 punkte nurodytų asmenų teisė gauti antrinę teisinę pagalbą įrodo ikiteisminio tyrimo pareigūno, prokuroro ar teismo priimti sprendimai.

3. Šio įstatymo 12 straipsnio 2 punkte nurodytų asmenų teisė gauti antrinę teisinę pagalbą įrodo ikiteisminio tyrimo pareigūno, prokuroro nutarimas ar teismo nutartis, kuriais asmuo pripažįstamas nukentėjusiuoju, ir (ar) teismo nuosprendis.

4. Šio įstatymo 12 straipsnio 3 punkte nurodytų asmenų teisė gauti antrinę teisinę pagalbą įrodo asmens deklaruotos gyvenamosios vietos savivaldybės vykdomosios institucijos arba, kai asmuo neturi gyvenamosios vietos, savivaldybės, kurioje asmuo gyvena, vykdomosios institucijos išduota pažyma, patvirtinanti, kad asmeniui yra paskirta socialinė pašalpa.

5. Šio įstatymo 12 straipsnio 4 punkte nurodytų asmenų teisė gauti antrinę teisinę pagalbą įrodo stacionarios socialinės globos įstaigos vadovo arba jo įgalioto asmens išduota pažyma, patvirtinanti, kad šis asmuo yra išlaikomas stacionarioje socialinės globos įstaigoje.

6. Šio įstatymo 12 straipsnio 5 punkte nurodytų asmenų teisė gauti antrinę teisinę pagalbą įrodo neįgaliojo pažymėjimas, patvirtinantis nustatytą asmens neįgalumo lygį, darbingumo lygį arba specialiųjų poreikių lygį.

7. Šio įstatymo 12 straipsnio 6 punkte nurodytų asmenų teisė gauti antrinę teisinę pagalbą įrodo turto arešto aktas ir (ar) kiti dokumentai, patvirtinantys objektyvias priežastis, dėl kurių asmuo negali disponuoti savo turtu ir lėšomis, ir deklaracija antrinei teisinei pagalbai gauti.

8. Šio įstatymo 12 straipsnio 7 punkte nurodytų asmenų teisė gauti antrinę teisinę pagalbą įrodo sveikatos priežiūros įstaigos pažyma, patvirtinanti, kad asmeniui taikomas priverstinis hospitalizavimas ir gydymas ar kad asmeniui taikomas būtinas hospitalizavimas ir (ar) būtinas izoliavimas, arba šio įstatymo 22 straipsnio 1 dalyje nurodytas sveikatos priežiūros įstaigos pranešimas dėl antrinės teisinės pagalbos teikimo.

*Straipsnio dalies pakeitimai:*

Nr. [XII-1568](#), 2015-03-26, paskelbta TAR 2015-04-10, i. k. 2015-05576

9. Šio įstatymo 12 straipsnio 8 punkte nurodytų asmenų teisė gauti antrinę teisinę pagalbą įrodo dokumentai, patvirtinantys varžytynių, kuriose parduodamas skolininko paskutinis gyvenamasis būstas, paskelbimą.

10. Šio įstatymo 12 straipsnio 9 punkte nurodytų asmenų teisė gauti antrinę teisinę pagalbą įrodo dokumentai, patvirtinantys pradėtą bylos procesą dėl šeimos, kurioje auga nepilnamečiai vaikai, išskeldinimo.

11. Šio įstatymo 12 straipsnio 10 punkte nurodytų asmenų teisė gauti antrinę teisinę pagalbą įrodo dokumentai, patvirtinantys šių asmenų amžių.

12. Šio įstatymo 12 straipsnio 12 punkte nurodytų asmenų teisė gauti antrinę teisinę pagalbą įrodo dokumentai, patvirtinantys pradėtą bylos procesą dėl fizinio asmens pripažinimo neveiksniu tam tikroje srityje ir jo globos, dėl teismo sprendimo, kuriuo asmuo pripažintas neveiksniu tam tikroje srityje, peržiūrėjimo, dėl neveiksniu tam tikroje srityje pripažinto asmens pripažinimo veiksniu ar ribotai veiksniu, arba šio įstatymo 22 straipsnio 2 dalyje nurodytas teismo pranešimas.

*Straipsnio dalies pakeitimai:*

Nr. [XII-1149](#), 2014-09-25, paskelbta TAR 2014-10-06, i. k. 2014-13715  
Nr. [XII-1568](#), 2015-03-26, paskelbta TAR 2015-04-10, i. k. 2015-05576

13. Šio įstatymo 12 straipsnio 13 punkte nurodytų asmenų teisę gauti antrinę teisinę pagalbą įrodo civilinės metrikacijos įstaigos išvada dėl atsisakymo registruoti gimimą ar atkurti gimimo įrašą.

*Straipsnio dalies pakeitimai:*

Nr. [XII-1149](#), 2014-09-25, paskelbta TAR 2014-10-06, i. k. 2014-13715

14. Šio įstatymo 12 straipsnio 14 punkte nurodytų asmenų teisę gauti antrinę teisinę pagalbą įrodo dokumentas, patvirtinantis, kad prašymas dėl neteisėtai išvežto ar laikomo vaiko grąžinimo pagal Hagos konvenciją yra priimtas centrinėje institucijoje ir neteisėtai išvežtas ar laikomas vaikas nebuvo grąžintas, taip pat šio prašymo kopija.

*Straipsnio dalies pakeitimai:*

Nr. [XII-1149](#), 2014-09-25, paskelbta TAR 2014-10-06, i. k. 2014-13715

15. Šio įstatymo 12 straipsnio 15 punkte nurodytų asmenų teisę gauti antrinę teisinę pagalbą įrodo dokumentai, nurodyti Lietuvos Respublikos tarptautinėse sutartyse.

*Straipsnio dalies pakeitimai:*

Nr. [XII-1149](#), 2014-09-25, paskelbta TAR 2014-10-06, i. k. 2014-13715

16. Šio straipsnio 1, 4 ir 7 dalyse nurodytus dokumentus antrinę teisinę pagalbą norintis gauti asmuo privalo pateikti tarnybai tik tais atvejais, kai šiuose dokumentuose pateiktos informacijos, įrodančios asmens teisę gauti antrinę teisinę pagalbą, tarnyba negali gauti naudodamasi valstybės registrais ir kitomis valstybės ir savivaldybių informacinėmis sistemomis.

#### **14 straipsnis. Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos išlaidos**

1. Pirminės teisinės pagalbos išlaidas sudaro išlaidos, susijusios su teisine informacija, teisinėmis konsultacijomis ir valstybės ir savivaldybių institucijoms skirtų dokumentų, išskyrus procesinius dokumentus, rengimu, taip pat išlaidos, susijusios su patarimais dėl ginčų sprendimo ne teismo tvarka, su veiksmais dėl taikaus ginčo išsprendimo ir su taikos sutarties parengimu.

2. Antrinės teisinės pagalbos išlaidas sudaro išlaidos, nuo kurių mokėjimo pareiškėjas atleidžiamas, tai yra: bylinėjimosi išlaidos bylose, išnagrinėtose civilinio proceso tvarka, su bylos nagrinėjimu administracinio proceso tvarka susijusios išlaidos, administracinių nusižengimų bylų nagrinėjimo teisme išlaidos, su baudžiamojoje byloje pareikšto civilinio ieškinio nagrinėjimu susijusios išlaidos, numatytos šio įstatymo 20 straipsnyje, išlaidos, susijusios su gynyba ir atstovavimu nagrinėjant bylas (įskaitant apeliacinę ir kasacinę tvarką nagrinėjamas bylas, nesvarbu, kas jas pradeda), taip pat vykdymo proceso išlaidos, nurodytos teisingumo ministro patvirtintoje Sprendimų vykdymo instrukcijoje, išlaidos, susijusios su procesinių dokumentų rengimu ir įrodymų rinkimu, vertimu, su atstovavimu išankstinio ginčų sprendimo ne teisme atvejais, jeigu tokia tvarka nustatyta įstatymuose ar teismo sprendime.

*Straipsnio dalies pakeitimai:*

Nr. [XII-2715](#), 2016-11-03, paskelbta TAR 2016-11-09, i. k. 2016-26500

3. Taikinamojo tarpininkavimo išlaidas sudaro su taikinamojo tarpininkavimo vykdymu susijusių dokumentų rengimo išlaidos, taikinimo tarpininkui mokamas užmokestis ir su taikos sutarties parengimu susijusios išlaidos.

4. Valstybė garantuoja ir apmoka 100 procentų pirminės teisinės pagalbos ir taikinamojo tarpininkavimo išlaidų.

5. Šio įstatymo 11 straipsnio 2 dalies 1 punkte nurodytiems asmenims, atsižvelgiant į asmens turtą ir pajamas, valstybė garantuoja ir apmoka antrinės teisinės pagalbos išlaidų:

- 1) 100 procentų, – jeigu nustatomas pirmasis asmens turto ir pajamų lygis;
- 2) 50 procentų, – jeigu nustatomas antrasis asmens turto ir pajamų lygis.

6. Šio įstatymo 12 straipsnyje nurodytiems asmenims, neatsižvelgiant į asmens turtą ir pajamas, valstybė garantuoja ir apmoka 100 procentų antrinės teisinės pagalbos išlaidų. Kai šio įstatymo 12 straipsnio 6 punkte nurodytų asmenų turtas ir pajamos, kuriais jie gali laisvai

disponuoti, atitinka antrąjį turto ir pajamų lygį, valstybė garantuoja ir apmoka 50 procentų antrinės teisinės pagalbos išlaidų. Šio įstatymo 12 straipsnio 1 ir 14 punktuose nurodyti asmenys, pasibaigus bylos nagrinėjimui, šio įstatymo nustatytais atvejais privalo į valstybės biudžetą grąžinti suteiktos antrinės teisinės pagalbos išlaidas ar jų dalį.

*Straipsnio dalies pakeitimai:*

Nr. [XII-1149](#), 2014-09-25, paskelbta TAR 2014-10-06, i. k. 2014-13715

7. Pareiškėjui, kurio turtas ir pajamos atitinka pirmąjį turto ir pajamų lygį teisinei pagalbai gauti pagal šį įstatymą arba kuris turi teisę gauti antrinę teisinę pagalbą pagal šio įstatymo 12 straipsnio 2–15 punktus ir kuriam pagal tarnybos sprendimus antrinė teisinė pagalba jau yra teikiama dviejose bylose, už antrinės teisinės pagalbos teikimą kitose bylose valstybė garantuoja ir apmoka 50 procentų antrinės teisinės pagalbos išlaidų.

*Straipsnio dalies pakeitimai:*

Nr. [XII-1149](#), 2014-09-25, paskelbta TAR 2014-10-06, i. k. 2014-13715

8. Pareiškėjui, kurio turtas ir pajamos atitinka antrąjį turto ir pajamų lygį teisinei pagalbai gauti pagal šį įstatymą ir kuriam pagal tarnybos sprendimus antrinė teisinė pagalba jau yra teikiama dviejose bylose, už antrinės teisinės pagalbos teikimą kitose bylose valstybė garantuoja ir apmoka 25 procentus antrinės teisinės pagalbos išlaidų.

9. Šio straipsnio 7 ir 8 dalys netaikomos baudžiamosiose bylose.

*Straipsnio dalies pakeitimai:*

Nr. [XIII-629](#), 2017-07-11, paskelbta TAR 2017-07-24, i. k. 2017-12576

10. Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos išlaidos taip pat apima valstybės garantuojamą teisinę pagalbą teikiančio asmens ir pareiškėjo bendravimo vertimo išlaidas, kai neįmanoma užtikrinti, kad valstybės garantuojamą teisinę pagalbą teikiantis asmuo bendrautų su pareiškėju šiam suprantama kalba.

11. Į valstybės garantuojamos teisinės pagalbos išlaidas neįeina išlaidų, kurias teismas priteisia iš pralaimėjusios šalies šaliai, kurios naudai priimtas sprendimas, atlyginimas, taip pat skolininko patirtos vykdymo proceso išlaidos.

12. Kai įstatymų nustatytais atvejais antrinės teisinės pagalbos išlaidos turi būti išieškomos ar grąžinamos į valstybės biudžetą, antrinę teisinę pagalbą teikiantys advokatai privalo pateikti tarnybai prašymą dėl antrinės teisinės pagalbos išlaidų dydžio apskaičiavimo ir duomenis apie apskaičiuotas antrinės teisinės pagalbos išlaidas pateikti teismui procesą reglamentuojančių teisės aktų nustatyta tvarka. Jeigu teismas neišsprendė antrinės teisinės pagalbos išlaidų atlyginimo klausimo, kai įstatymų nustatytais atvejais jos turi būti atlyginamos valstybei, antrinę teisinę pagalbą teikiantis advokatas ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo teismo sprendimo priėmimo dienos turi apie tai pranešti tarnybai.

## **KETVIRTASIS SKIRSNIS PIRMINĖS TEISINĖS PAGALBOS TEIKIMAS**

### **15 straipsnis. Pirminės teisinės pagalbos teikimo tvarka**

1. Asmenys, norintys gauti pirminę teisinę pagalbą, turi teisę kreiptis į savivaldybės vykdomąją instituciją pagal savo deklaruotą gyvenamąją vietą arba, kai asmuo neturi gyvenamosios vietos, į savivaldybės, kurioje asmuo gyvena, vykdomąją instituciją. Laisvės atėmimo bausmę atliekantys asmenys ir kardomojo kalinimo vietose laikomi asmenys turi teisę kreiptis į savivaldybės vykdomąją instituciją pagal laisvės atėmimo vietą.

2. Pirminė teisinė pagalba turi būti suteikta iš karto, kai asmuo kreipiasi į savivaldybės vykdomąją instituciją. Jeigu nėra galimybės iš karto suteikti pirminę teisinę pagalbą, pareiškėjui pranešama apie priėmimo laiką, kuris turi būti ne vėlesnis kaip 5 darbo dienos nuo kreipimosi dienos.

3. Pirminę teisinę pagalbą teikia savivaldybės vykdomosios institucijos valstybės tarnautojai, kurių pareigybių aprašymuose nustatytos teisinio pobūdžio funkcijos, darbuotojai, dirbantys pagal darbo sutartis, kuriose numatytos teisinio pobūdžio darbo funkcijos, ir gaunantys darbo užmokestį iš savivaldybės biudžeto, (toliau – savivaldybių tarnautojai) arba advokatai

(advokatų profesinės bendrijos), arba viešosios įstaigos, su kuriais savivaldybės vykdomoji institucija yra sudariusi sutartį dėl pirminės teisinės pagalbos teikimo. Advokatūros įstatymo nustatyta tvarka pirminę teisinę pagalbą gali teikti ir advokato padėjėjas, kai su jo praktikos vadovu savivaldybės vykdomoji institucija yra sudariusi sutartį dėl pirminės teisinės pagalbos teikimo. Savivaldybės vykdomosios institucijos, atsižvelgdamos į pirminės teisinės pagalbos kokybę, efektyvumą ir ekonomiškumą, pasirenka konkretų pirminės teisinės pagalbos teikimo būdą.

4. Pirminės teisinės pagalbos trukmė yra ne ilgesnė kaip viena valanda. Pirminės teisinės pagalbos trukmė gali būti pratęsta savivaldybės vykdomosios institucijos arba jos įgalioto asmens sprendimu.

5. Asmuo dėl pirminės teisinės pagalbos tuo pačiu klausimu gali kreiptis tik vieną kartą.

6. Pirminę teisinę pagalbą teikiantys asmenys turi ieškoti galimybių ir padėti pareiškėjams ginčus išspręsti taikiai.

7. Jeigu, teikiant pirminę teisinę pagalbą, paaiškėja, kad pareiškėjui reikės antrinės teisinės pagalbos, pirminę teisinę pagalbą teikiantis asmuo pareiškėjui padeda surašyti ar surašo prašymą suteikti antrinę teisinę pagalbą. Pirminę teisinę pagalbą teikiantis asmuo šių veiksmų imasi tik po to, kai atlieka šio straipsnio 6 dalyje numatytą pareigą ir išaiškina pareiškėjui ginčo sprendimo taikinamojo tarpininkavimo būdu galimybes.

8. Kai pareiškėjas kreipiasi dėl savivaldybės vykdomosios institucijos, kurios tarnautojas teikia pirminę teisinę pagalbą, veiksmų ar neveikimo, tas savivaldybės vykdomosios institucijos tarnautojas informuoja pareiškėją apie galimą interesų konfliktą. Jeigu pareiškėjas sutinka, toks savivaldybės vykdomosios institucijos tarnautojas teikia pirminę teisinę pagalbą. Jeigu pareiškėjas nesutinka, kad pirminę teisinę pagalbą teiktų toks savivaldybės tarnautojas, šis jam pasiūlo kreiptis į advokatą (advokatų profesinę bendriją) ar į viešąją įstaigą, su kuriais savivaldybės vykdomoji institucija yra sudariusi sutartį dėl pirminės teisinės pagalbos teikimo, arba į tarnybą. Kai pareiškėjas šiuo atveju kreipiasi į tarnybą, ši organizuoja pirminės teisinės pagalbos teikimą sudarydama sutartis su advokatais ar viešosiomis įstaigomis.

9. Pirminės teisinės pagalbos apskaitą tvarko ją teikiantys subjektai nurodydami pareiškėjų vardus, pavardes, asmens kodus, gyvenamąją vietą, klausimą, kuriuo buvo suteikta pirminė teisinė pagalba, pirminės teisinės pagalbos teikimo trukmę. Jeigu asmuo kreipėsi į savivaldybės vykdomąją instituciją žodžiu, jis turi pasirašyti pirminės teisinės pagalbos apskaitos žurnale.

10. Pirminės teisinės pagalbos organizavimui ir teikimui gali būti naudojamos informacinės technologijos, sudarančios valstybės garantuojamos teisinės pagalbos informacinę sistemą. Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos informacinės sistemos nuostatus tvirtina teisingumo ministras.

## **16 straipsnis. Viešųjų įstaigų teikiama teisinė pagalba**

1. Viešosios įstaigos, sudariusios sutartis dėl pirminės teisinės pagalbos teikimo su savivaldybės institucija ar tarnyba, kai šio įstatymo 15 straipsnio 8 dalyje numatyta atveju tarnyba organizuoja pirminės teisinės pagalbos teikimą, turi teisę pagal šį įstatymą teikti pirminę teisinę pagalbą.

*Straipsnio dalies pakeitimai:*

Nr. [XII-1417](#), 2014-12-11, paskelbta TAR 2014-12-23, i. k. 2014-20549

2. Pirminę teisinę pagalbą teikiančios viešosios įstaigos turi teisę sudaryti galimybę teisės mokslų studentams atlikti teisinę praktiką.

3. Pagal šį įstatymą pirminę teisinę pagalbą teikiančioms viešosioms įstaigoms gali būti perduotos laikinai naudotis panaudos pagrindais valstybės ir savivaldybių negyvenamosios patalpos, kitas turtas.

## **PENKTASIS SKIRSNIS ANTRINĖS TEISINĖS PAGALBOS TEIKIMAS**

### **17 straipsnis. Sutarčių dėl antrinės teisinės pagalbos teikimo sudarymas ir užmokestis už antrinės teisinės pagalbos teikimą**

1. Siekdama užtikrinti nuolatinę antrinę teisinę pagalbą, tarnyba sudaro atskiras sutartis dėl antrinės teisinės pagalbos teikimo:

1) su advokatais, kurie nuolat teikia antrinę teisinę pagalbą tik asmenims, turintiems teisę ją gauti. Šios sutartys sudaromos 5 metams;

*Straipsnio punkto pakeitimai:*

Nr. [XIII-164](#), 2016-12-20, paskelbta TAR 2016-12-29, i. k. 2016-29858

2) su advokatais, kurie prireikus teikia antrinę teisinę pagalbą.

*Straipsnio dalies pakeitimai:*

Nr. [XII-1417](#), 2014-12-11, paskelbta TAR 2014-12-23, i. k. 2014-20549

2. Tarnyba sudaro du atskirus antrinę teisinę pagalbą teikiančių advokatų sąrašus pagal šio straipsnio 1 dalį. Šiuose sąrašuose turi būti nurodyta, kokiose teisės srityse advokatai teikia antrinę teisinę pagalbą. Antrinę teisinę pagalbą teikiančių advokatų sąrašai pateikiami Lietuvos advokatūrai.

*Straipsnio dalies pakeitimai:*

Nr. [XII-1417](#), 2014-12-11, paskelbta TAR 2014-12-23, i. k. 2014-20549

3. Šio straipsnio 1 dalies 1 punkte nurodytų advokatų skaičių nustato teisingumo ministras, atsižvelgdamas į antrinės teisinės pagalbos efektyvumo ir ekonomiškumo principus bei antrinės teisinės pagalbos poreikį, nustatytą įvertinus statistinius duomenis apie antrinės teisinės pagalbos teikimą. Šie advokatai atrenkami konkurso būdu. Konkurso nuostatus, suderinęs su Lietuvos advokatūra, tvirtina teisingumo ministras. Su šio straipsnio 1 dalies 2 punkte nurodytais advokatais sutartys dėl antrinės teisinės pagalbos teikimo sudaromos teisingumo ministro nustatyta tvarka, suderinta su Lietuvos advokatūra.

*Straipsnio dalies pakeitimai:*

Nr. [XIII-164](#), 2016-12-20, paskelbta TAR 2016-12-29, i. k. 2016-29858

4. Pavyzdinę sutartį dėl antrinės teisinės pagalbos teikimo tvirtina teisingumo ministras, suderinęs su Lietuvos advokatūra. Sutartyje dėl antrinės teisinės pagalbos teikimo turi būti nustatyta advokato pareiga teikti antrinę teisinę pagalbą, šios pareigos atlikimo sąlygos ir tvarka, sutarties nutraukimo sąlygos ir tvarka. Sutartis dėl antrinės teisinės pagalbos teikimo nuolat, kai nėra sutarties pažeidimo, gali būti vienašališkai nutraukta teisingumo ministrui sumažinus advokatų, kurie nuolat teikia antrinę teisinę pagalbą, skaičių. Sutartis dėl antrinės teisinės pagalbos teikimo prireikus, kai nėra sutarties pažeidimo, gali būti vienašališkai nutraukta teisingumo ministro nustatyta tvarka tarnybai nustačius, kad sumažėjo antrinės teisinės pagalbos poreikis, nustatytas įvertinus statistinius duomenis apie antrinės teisinės pagalbos teikimą. Šioje dalyje nurodytos sutartys nutraukiamos atsižvelgiant į konkretaus advokato, teikiančio antrinę teisinę pagalbą, darbo krūvį, raštu įspėjus advokatą ne vėliau kaip prieš tris mėnesius iki sutarties nutraukimo.

*Papildyta straipsnio dalimi:*

Nr. [XIII-164](#), 2016-12-20, paskelbta TAR 2016-12-29, i. k. 2016-29858

5. Teisingumo ministro nustatytos formos rašytinį advokato sutikimą dėl atstovavimo konkrečioje byloje (toliau – sutikimas) pateikęs pareiškėjo prašymu su advokatu sudaroma sutartis dėl antrinės teisinės pagalbos teikimo konkrečioje byloje (toliau – sutartis konkrečioje byloje). Sutikimas reiškia advokato įsipareigojimą, tarnybai priėmus sprendimą dėl antrinės teisinės pagalbos teikimo, sudaryti su tarnyba sutartį konkrečioje byloje. Sutarties konkrečioje byloje sudarymo sąlygas ir tvarką nustato teisingumo ministras, suderinęs su Lietuvos advokatūra. Advokatai, su kuriais buvo sudaryta sutartis konkrečioje byloje, priskiriami prie advokatų, kurie prireikus teikia antrinę teisinę pagalbą, tačiau jie nėra įtraukiami į šio straipsnio 2 dalyje nurodytus sąrašus.

*Straipsnio dalies pakeitimai:*

Nr. [XIII-164](#), 2016-12-20, paskelbta TAR 2016-12-29, i. k. 2016-29858

6. Šio straipsnio 1 dalies 1 punkte nurodytiems advokatams, jeigu sutartyje dėl antrinės teisinės pagalbos teikimo nenumatyta kitaip, tarnyba neatlygintinai užtikrina darbo vietą tarnybos patalpose ir sudaro sąlygas naudotis kitu turtu, būtinu antrinei teisei pagalbai teikti.

*Straipsnio dalies pakeitimai:*

Nr. [XII-1417](#), 2014-12-11, paskelbta TAR 2014-12-23, i. k. 2014-20549

*Straipsnio dalies numeracijos pakeitimas:*

Nr. [XIII-164](#), 2016-12-20, paskelbta TAR 2016-12-29, i. k. 2016-29858

7. Advokatams už antrinės teisinės pagalbos ir šio įstatymo 11 straipsnio 9 dalyje nurodytos išvados teikimą mokamas užmokestis. Advokatų užmokesčio dydis turi būti nustatytas taip, kad skatintų ginčus spręsti taikiai ir kad efektyviai bei ekonomiškai būtų naudojamos valstybės biudžeto lėšos, skirtos valstybės garantuojamai teisei pagalbai. Šio straipsnio 1 dalies 1 punkte nurodytiems advokatams už antrinės teisinės pagalbos teikimą mokamas pastovus mėnesinis užmokestis. Šio straipsnio 1 dalies 2 punkte nurodytiems advokatams už antrinės teisinės pagalbos teikimą mokamas nustatyto dydžio užmokestis už kiekvieną bylą, atsižvelgiant į bylos sudėtingumą (bylos kategoriją, nagrinėjimo stadiją ir panašiai).

*Straipsnio dalies numeracijos pakeitimas:*

Nr. [XIII-164](#), 2016-12-20, paskelbta TAR 2016-12-29, i. k. 2016-29858

8. Šiame įstatyme numatytais atvejais antrinę teisinę pagalbą teikiantiems advokato padėjėjams mokama 80 procentų šio straipsnio 1 dalies 2 punkte nurodytiems advokatams už antrinės teisinės pagalbos teikimą mokamo Vyriausybės nustatyto dydžio užmokesčio.

*Straipsnio dalies numeracijos pakeitimas:*

Nr. [XIII-164](#), 2016-12-20, paskelbta TAR 2016-12-29, i. k. 2016-29858

9. Antrinę teisinę pagalbą teikiantys advokatai teisingumo ministro nustatyta tvarka renka ir kaupia duomenis apie suteiktą (teikiamą) antrinę teisinę pagalbą. Duomenims rinkti, kaupti ir perduoti gali būti naudojamos informacinės technologijos, sudarančios valstybės garantuojamos teisinės pagalbos informacinę sistemą. Renkant, kaupiant ir perduodant duomenis apie suteiktą (teikiamą) antrinę teisinę pagalbą, turi būti užtikrinama advokato profesinės paslapties apsauga.

*Straipsnio dalies numeracijos pakeitimas:*

Nr. [XIII-164](#), 2016-12-20, paskelbta TAR 2016-12-29, i. k. 2016-29858

## **18 straipsnis. Antrinės teisinės pagalbos teikimo tvarka**

1. Norintis gauti antrinę teisinę pagalbą asmuo pateikia tarnybai prašymą suteikti antrinę teisinę pagalbą, jo reikalavimą pagrindžiančius dokumentus, jo teisę gauti antrinę teisinę pagalbą įrodančius dokumentus ir šio įstatymo 17 straipsnio 5 dalyje nurodytą sutikimą, jeigu pageidauja, kad antrinę teisinę pagalbą teiktų advokatas, kuris neįtrauktas į šio įstatymo 17 straipsnio 2 dalyje nurodytus sąrašus. Prašymo suteikti antrinę teisinę pagalbą rekvizitus ir formą tvirtina teisingumo ministras. Prašymas suteikti antrinę teisinę pagalbą ir kiti šioje dalyje nurodyti dokumentai gali būti pateikiami asmeniškai, paštu arba elektroninėmis priemonėmis, jeigu yra galimybė identifikuoti pareiškėją. Asmuo, kuris, siekdamas gauti antrinę teisinę pagalbą, pateikė informaciją žinodamas, kad ji neteisinga, atsako šio įstatymo ir Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso nustatyta tvarka.

*Straipsnio dalies pakeitimai:*

Nr. [XIII-164](#), 2016-12-20, paskelbta TAR 2016-12-29, i. k. 2016-29858

2. Sprendimus dėl antrinės teisinės pagalbos teikimo priima tarnyba. Sprendimas dėl antrinės teisinės pagalbos teikimo priimamas iš karto, kai asmuo kreipiasi. Jeigu nėra galimybės sprendimą dėl antrinės teisinės pagalbos teikimo priimti iš karto, jis priimamas ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo šio straipsnio 1 dalyje nurodytų dokumentų ir šio įstatymo 11 straipsnio 9 dalyje nurodytos advokato išvados arba šio straipsnio 14 dalyje nurodytos informacijos gavimo dienos. Apie priimtą sprendimą dėl antrinės teisinės pagalbos teikimo tarnyba nedelsdama raštu praneša pareiškėjui ir advokatui. Jeigu pareiškėjas nepateikė visų šio straipsnio 1 dalyje nurodytų dokumentų, reikalingų sprendimui dėl antrinės teisinės pagalbos teikimo priimti, tarnyba ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo prašymo suteikti antrinę teisinę pagalbą gavimo dienos praneša

pareiškėjui apie būtinybę per tarnybos nustatytą terminą, kuris turi būti ne trumpesnis kaip 5 darbo dienos, pateikti trūkstamus dokumentus. Jeigu pagal prašyme suteikti antrinę teisinę pagalbą pateiktą informaciją sprendimas dėl antrinės teisinės pagalbos teikimo, atsižvelgiant į pareiškėjo interesus, turi būti priimtas skubiai, tarnyba gali nustatyti trumpesnę kaip 5 darbo dienų terminą trūkstamiems dokumentams pateikti. Tarnybos sprendimai gali būti skundžiami teismui Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo (toliau – Administracinių bylų teisenos įstatymas) nustatyta tvarka.

*Straipsnio dalies pakeitimai:*

Nr. [XII-1417](#), 2014-12-11, paskelbta TAR 2014-12-23, i. k. 2014-20549

Nr. [XIII-164](#), 2016-12-20, paskelbta TAR 2016-12-29, i. k. 2016-29858

### 3. Neteko galios nuo 2015-07-01

*Straipsnio dalies naikinimas:*

Nr. [XII-1417](#), 2014-12-11, paskelbta TAR 2014-12-23, i. k. 2014-20549

4. Sprendime dėl antrinės teisinės pagalbos teikimo turi būti nurodyta:

- 1) sprendimo priėmimo data ir vieta;
- 2) sprendimą priėmusio asmens vardas, pavardė;
- 3) sprendimą priėmusios institucijos pavadinimas;
- 4) pareiškėjo vardas, pavardė;
- 5) teisinės pagalbos turinys – kokios teisinės pagalbos prašoma, teikiamos antrinės teisinės pagalbos apimtis, advokato teisės;
- 6) antrinės teisinės pagalbos suteikimo arba atsisakymo ją teikti pagrindai;
- 7) nustatytas pareiškėjo turto ir pajamų lygis antrinei teisinei pagalbai gauti, kai antrinė teisinė pagalba pareiškėjui teikiama šio įstatymo 11 straipsnio 2 dalies 1 punkte ir 12 straipsnio 6 punkte nurodytiems pareiškėjams;
- 8) valstybės garantuojama ir apmokama antrinės teisinės pagalbos išlaidų dalis;
- 9) kai priimamas sprendimas suteikti antrinę teisinę pagalbą, – teikti antrinę teisinę pagalbą skiriamo advokato vardas, pavardė, adresas, telefono numeris, priėmimo laikas;

*Straipsnio punkto pakeitimai:*

Nr. [XIII-164](#), 2016-12-20, paskelbta TAR 2016-12-29, i. k. 2016-29858

10) sprendimo galiojimo laikas, kai asmuo turi teisę į antrinę teisinę pagalbą pagal šio įstatymo 11 straipsnio 2 dalies 1 punktą ir 12 straipsnio 3 punktą;

11) sprendimo apskundimo tvarka ir terminas;

12) kita, tarnybos nuomone, reikšminga informacija.

5. Tarnyba, parinkdama advokatą, atsižvelgia į pareiškėjo siūlymą dėl konkretaus advokato paskyrimo, pareiškėjo gyvenamąją vietą, advokato darbo vietą, advokato darbo krūvį ir į kitas antrinės teisinės pagalbos teikimui reikšmingas aplinkybes. Į pareiškėjo siūlymą dėl konkretaus advokato paskyrimo gali būti neatsižvelgta dėl advokato darbo krūvio arba kitų aplinkybių, dėl kurių pasirinktas advokatas negali teikti antrinės teisinės pagalbos konkrečioje byloje.

6. Jeigu kartu su prašymu suteikti antrinę teisinę pagalbą buvo gautas šio įstatymo 17 straipsnio 5 dalyje nurodytas sutikimas, priimant sprendimą teikti antrinę teisinę pagalbą pareiškėjo pasirinktas advokatas paskiriamas teikti antrinę teisinę pagalbą konkrečioje byloje. Jeigu su pareiškėjo pasirinktu advokatu teisingumo ministro nustatytomis sąlygomis ir tvarka sutartis konkrečioje byloje nesudaroma, tarnyba parenka advokatą iš šio įstatymo 17 straipsnio 2 dalyje nurodytų sąrašų.

*Straipsnio dalies pakeitimai:*

Nr. [XIII-164](#), 2016-12-20, paskelbta TAR 2016-12-29, i. k. 2016-29858

7. Sprendimas suteikti antrinę teisinę pagalbą yra pavedimas advokatui teikti antrinę teisinę pagalbą ir advokato įgaliojimus patvirtinantis dokumentas. Pareiškėjo rašytiniu sutikimu sprendime suteikti antrinę teisinę pagalbą nurodytas advokatas gali pas jį praktiką atliekančiam advokato padėjėjui pavesti teikti antrinę teisinę pagalbą. Advokato padėjėjo įgaliojimus patvirtina sprendimas suteikti antrinę teisinę pagalbą, sprendime suteikti antrinę teisinę pagalbą nurodyto

advokato, kaip advokato padėjėjo praktikos vadovo, teisės aktų nustatyta tvarka išduotas leidimas ar sutikimas ir pavedimas advokato padėjėjui teikti antrinę teisinę pagalbą konkrečioje byloje. Teikdamas antrinę teisinę pagalbą, advokato padėjėjas turi visas šiame įstatyme ir kituose teisės aktuose nustatytas advokato, teikiančio antrinę teisinę pagalbą, teises ir pareigas, išskyrus Advokatūros įstatyme ir proceso įstatymuose nustatytus apribojimus advokatų padėjėjams.

8. Antrinę teisinę pagalbą visose proceso ikiteisminėse (neteisminėse) ir teisminėse stadijose paprastai teikia vienas (tas pats) advokatas. Tarnybos sprendimu antrinę teisinę pagalbą teikti paskirtas advokatas gali būti pakeistas pareiškėjo arba paties advokato motyvuotu rašytiniu prašymu, jeigu nustatomas interesų konfliktas arba kitos aplinkybės, dėl kurių antrinę teisinę pagalbą teikiantis advokatas negali teikti antrinės teisinės pagalbos konkrečioje byloje. Pareiškėjo rašytiniu prašymu advokatas taip pat gali būti pakeistas, jeigu pateikiamas šio įstatymo 17 straipsnio 5 dalyje nurodytas sutikimas ir tarnyba su advokatu sudaro sutartį konkrečioje byloje. Be to, advokatas gali būti pakeistas tarnybos iniciatyva, pasibaigus paskirto advokato sutarčiai dėl antrinės teisinės pagalbos teikimo ar sustabdžius šios sutarties vykdymą. Sprendimą dėl antrinę teisinę pagalbą teikiančio advokato pakeitimo priima tarnyba.

*Straipsnio dalies pakeitimai:*

Nr. [XIII-164](#), 2016-12-20, paskelbta TAR 2016-12-29, i. k. 2016-29858

9. Kai teikiama antrinė teisinė pagalba trunka ilgiau kaip metus, tarnyba, praėjus metams nuo sprendimo suteikti antrinę teisinę pagalbą priėmimo dienos, kasmet patikrina, ar asmuo, remiantis pateikta deklaracija antrinei teisei pagalbai gauti, turi teisę gauti antrinę teisinę pagalbą pagal šį įstatymą ir per šio straipsnio 2 dalyje nustatytus terminus priima naują sprendimą dėl antrinės teisinės pagalbos teikimo.

10. Antrinę teisinę pagalbą teikiantys advokatai ne vėliau kaip likus mėnesiui iki metų, praėjusių nuo sprendimo suteikti antrinę teisinę pagalbą priėmimo dienos, pabaigos privalo pranešti pareiškėjui, kad šis turi pateikti tarnybai deklaraciją antrinei teisei pagalbai gauti, jeigu nori toliau gauti antrinę teisinę pagalbą. Kai antrinė teisinė pagalba teikiama ir toliau, advokatas turi šiuos pranešimus teikti kasmet ne vėliau kaip likus mėnesiui iki metų pabaigos.

11. Antrinę teisinę pagalbą teikiantys advokatai privalo bendrauti su pareiškėjais šioms suprantama kalba, o jei tai neįmanoma, turi būti užtikrintas jų bendravimo vertimas.

12. Kai pasikeičia pareiškėjo turto ir pajamų lygis, tarnyba nustato kitą valstybės garantuojamos ir apmokamos antrinės teisinės pagalbos išlaidų dalį.

13. Kai šio įstatymo 12 straipsnio 6 punkte nurodyto pareiškėjo turtinė padėtis pasikeičia taip, kad jo turimas turtas ir pajamos arba turtas ir pajamos, kuriais jis gali laisvai disponuoti, nebeatitinka anksčiau nustatyto jo turto ir pajamų lygio teisei pagalbai gauti pagal šį įstatymą, bet atitinka kitą turto ir pajamų lygį, šis pareiškėjas nedelsdamas turi apie tai pranešti tarnybai ir pateikti naują deklaraciją antrinei teisei pagalbai gauti. Šiuo atveju tarnyba nustato kitą valstybės garantuojamos ir apmokamos antrinės teisinės pagalbos išlaidų dalį.

14. Tarnyba turi teisę iš valstybės ir savivaldybių institucijų, valstybės registru, kitų fizinių ar juridinių asmenų Lietuvos Respublikos įstatymų nustatyta tvarka gauti jų turimą informaciją, reikalingą nustatyti, ar asmuo turi teisę gauti antrinę teisinę pagalbą, ar pareiškėjų prašymuose ir prie jų pridėtuose dokumentuose pateikti duomenys yra teisingi. Šios institucijos ir asmenys prašomą informaciją turi pateikti tarnybai ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo prašymo gavimo dienos.

15. Antrinės teisinės pagalbos organizavimui ir teikimui gali būti naudojamos informacinės technologijos, sudarančios valstybės garantuojamos teisinės pagalbos informacinę sistemą.

### **19 straipsnis. Antrinės teisinės pagalbos teikimo ypatumai, kai pareiškėjas apmoka nustatytą antrinės teisinės pagalbos išlaidų dalį**

1. Prašyme suteikti antrinę teisinę pagalbą turi būti nurodytas pareiškėjo sutikimas apmokėti antrinės teisinės pagalbos išlaidas, jeigu būtų nustatyta, kad pagal šį įstatymą jis turi apmokėti 50 arba 75 procentus antrinės teisinės pagalbos išlaidų. Kai prašymą padeda užpildyti ar užpildo valstybės garantuojamą teisinę pagalbą teikiantys asmenys, pareiškėjui turi būti išaiškinta jo pareiga šio įstatymo nustatyta tvarka apmokėti 50 arba 75 procentus antrinės teisinės pagalbos

išlaidų ir jis supažindintas su galima preliminarą išlaidų suma, apskaičiuojama teisingumo ministro nustatyta tvarka.

2. Pareiškėjas apmoka 50 arba 75 procentus antrinės teisinės pagalbos išlaidų, susijusių su gynyba ir atstovavimu byloje, gavęs tarnybos pranešimą. Tarnyba pranešime pareiškėjui nurodo mokėtiną antrinės teisinės pagalbos išlaidų sumą, sąskaitą, į kurią jis turi šią sumą mokėti, ir mokėjimo terminą.

3. Pareiškėjas šio straipsnio 2 dalyje nurodytas išlaidas apmoka per tarnybos nurodytą terminą, bet ne vėliau kaip per mėnesį nuo pranešimo gavimo dienos. Jeigu pareiškėjas šio straipsnio 2 dalyje nurodytų išlaidų neapmoka, jos išieškomos įstatymų nustatyta tvarka. Pareiškėjo prašymu tarnyba priima sprendimą dėl mokėtinų antrinės teisinės pagalbos išlaidų sumos išdėstymo dalimis.

4. Pareiškėjas, turintis apmokėti 50 arba 75 procentus antrinės teisinės pagalbos išlaidų, turi apmokėti ir 50 arba 75 procentus kitų bylinėjimosi išlaidų (išlaidų, susijusių su bylos nagrinėjimu, ir proceso išlaidų) laikydamasis proceso įstatymų nustatytą terminų ir tvarkos.

## **20 straipsnis. Atleidimas nuo žyminio mokesčio ir kitų bylinėjimosi išlaidų (išlaidų, susijusių su bylos nagrinėjimu, ir proceso išlaidų) mokėjimo ir jų apmokėjimas**

1. Turintys teisę gauti antrinę teisinę pagalbą asmenys, nagrinėjant civilines, administracines ir administracinių nusižengimų bylas, taip pat baudžiamosiose bylose pareikštus civilinius ieškinius, atleidžiami nuo žyminio mokesčio ir kitų bylinėjimosi išlaidų (išskyrus Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso (toliau – Civilinio proceso kodeksas) 88 straipsnio 1 dalies 6 ir 9 punktuose nurodytas bylinėjimosi išlaidas), su bylos nagrinėjimu susijusių išlaidų ir proceso išlaidų Baudžiamojo proceso kodekso 104 straipsnio 2 dalyje nurodytu atveju mokėjimo atsižvelgiant į šio įstatymo 14 straipsnio 4, 5, 6, 7 ir 8 dalis.

*Straipsnio dalies pakeitimai:*

Nr. [XII-2715](#), 2016-11-03, paskelbta TAR 2016-11-09, i. k. 2016-26500

2. Kelionės išlaidas, kurias turi apmokėti pareiškėjas tais atvejais, kai įstatymuose nustatyta arba teismas pripažįsta, kad pareiškėjo dalyvavimas būtinas, apmoka tarnyba iš tam skirtų valstybės biudžeto lėšų.

*Straipsnio dalies pakeitimai:*

Nr. [XII-1417](#), 2014-12-11, paskelbta TAR 2014-12-23, i. k. 2014-20549

3. Pareiškėjas teismui pateikia tarnybos sprendimą suteikti antrinę teisinę pagalbą.

4. Antrinės teisinės pagalbos teikimas neatima iš pareiškėjo teisės pasinaudoti civilinio ir administracinio proceso įstatymuose nustatytais bylinėjimosi išlaidų ir su bylos nagrinėjimu susijusių išlaidų apmokėjimo ir (arba) atlyginimo lengvatomis.

## **21 straipsnis. Antrinės teisinės pagalbos teikimo ypatumai baudžiamosiose bylose**

1. Kai gynėjo ar įgaliotojo atstovo dalyvavimas nagrinėjant baudžiamąsias bylas yra būtinas pagal Baudžiamojo proceso kodekso 51 ar 55 straipsnį, ikiteisminio tyrimo pareigūnas, prokuroras ar teismas praneša tarnybai ar jos nurodytam koordinatoriui apie tai, kad įtariamajam, kaltinamajam, nuteistajam būtinas gynėjas ar kad nukentėjusiajam būtinas įgaliotasis atstovas.

2. Tarnyba ar jos nurodytas koordinatorius, gavę šio straipsnio 1 dalyje nurodytą pranešimą, privalo nedelsdami parinkti antrinę teisinę pagalbą teiksiantį advokatą ir pranešti apie tai ikiteisminio tyrimo pareigūnui, prokurorui ar teismui. Advokatas parenkamas iš šio įstatymo 17 straipsnio 2 dalyje nurodytų sąrašų, išskyrus šio straipsnio 3 dalyje nurodytą atvejį. Jeigu bylos, kurioje prašoma parinkti gynėją ar įgaliotąjį atstovą, ankstesnėje stadijoje (atliekant procesinį veiksmą) įtariamajam, kaltinamajam, nuteistajam ar nukentėjusiajam jau buvo teikiama antrinė teisinė pagalba, gynėju ar įgaliotuoju atstovu paprastai parenkamas advokatas, teikęs antrinę teisinę pagalbą šiam įtariamajam, kaltinamajam, nuteistajam ar nukentėjusiajam. Tarnybos ar koordinatoriaus parinktą gynėją ar įgaliotąjį atstovą paskiria ikiteisminio tyrimo pareigūnas, prokuroras ar teismas.

3. Įtariamasis, kaltinamasis, nuteistasis ar nukentėjusysis, pageidaujantys, kad antrinę teisinę pagalbą teiktų jo pasirinktas advokatas, kuris neįtrauktas į šio įstatymo 17 straipsnio

2 dalyje nurodytus sąrašus, ikiteisminio tyrimo pareigūnui, prokurorui ar teismui pateikia šio įstatymo 17 straipsnio 5 dalyje nurodytą sutikimą. Ikiteisminio tyrimo pareigūnas, prokuroras ar teismas šį sutikimą tarnybai ar jos nurodytam koordinatoriui pateikia kartu su šio straipsnio 1 dalyje nurodytu pranešimu. Sudariusi sutartį konkrečioje byloje su įtariamojo, kaltinamojo, nuteistojo ar nukentėjusiojo pasirinktu advokatu tarnyba ar jos nurodytas koordinatorius parenka šį advokatą teikti antrinę teisinę pagalbą ir apie tai praneša ikiteisminio tyrimo pareigūnui, prokurorui ar teismui. Jeigu su įtariamojo, kaltinamojo, nuteistojo ar nukentėjusiojo pasirinktu advokatu teisingumo ministro nustatytais sąlygomis ir tvarka sutartis konkrečioje byloje nesudaroma, tarnyba ar jos nurodytas koordinatorius parenka advokatą iš šio įstatymo 17 straipsnio 2 dalyje nurodytų sąrašų ir apie tai praneša ikiteisminio tyrimo pareigūnui, prokurorui ar teismui.

4. Antrinę teisinę pagalbą teikiantis advokatas gali būti pakeistas įtariamojo, kaltinamojo, nuteistojo ar nukentėjusiojo motyvuotu rašytiniu prašymu, jeigu nustatomas interesų konfliktas arba kitos aplinkybės, dėl kurių advokatas negali teikti antrinės teisinės pagalbos konkrečioje byloje. Kitas advokatas parenkamas ir paskiriamas šio straipsnio 1, 2 ir 5 dalyse nustatyta tvarka. Be to, antrinę teisinę pagalbą teikiantis advokatas gali būti pakeistas ir tuo atveju, kai įtariamasis, kaltinamasis, nuteistasis ar nukentėjusysis kartu su rašytiniu prašymu pakeisti advokatą pateikia ikiteisminio tyrimo pareigūnui, prokurorui ar teismui šio įstatymo 17 straipsnio 5 dalyje nurodytą sutikimą, o ikiteisminio tyrimo pareigūnas, prokuroras ar teismas šį sutikimą su pranešimu dėl advokato pakeitimo pateikia tarnybai. Sudariusi sutartį konkrečioje byloje su įtariamojo, kaltinamojo, nuteistojo ar nukentėjusiojo pasirinktu advokatu, tarnyba ar jos nurodytas koordinatorius parenka šį advokatą teikti antrinę teisinę pagalbą ir apie tai praneša ikiteisminio tyrimo pareigūnui, prokurorui ar teismui. Ikiteisminio tyrimo pareigūnui, prokurorui ar teismui taip pat pranešama, jeigu sutartis konkrečioje byloje nesudaroma.

5. Antrinę teisinę pagalbą teikiančią advokatą poilsio ir švenčių dienomis bei tarnybos ne darbo valandomis paskiria ikiteisminio tyrimo pareigūnas, prokuroras ar teismas, remdamiesi tarnybos sudarytais advokatų, teikiančių antrinę teisinę pagalbą baudžiamosiose bylose, budėjimo sąrašais.

6. Tarnyba šio straipsnio 2 ir 5 dalyse nurodytiems advokatams moka užmokestį šio įstatymo 17 straipsnyje nustatyta tvarka.

7. Ikiteisminio tyrimo pareigūno, prokuroro ar teismo paskirtas advokatas praneša tarnybai apie antrinės teisinės pagalbos suteikimą ir pateikia tarnybai ikiteisminio tyrimo pareigūno, prokuroro ar teismo sprendimo paskirti advokatą kopiją.

8. Kai gynėjo prašo įtariamasis, kaltinamasis ar nuteistasis ir gynėjo dalyvavimas nėra būtinas pagal Baudžiamojo proceso kodekso 51 straipsnį, sprendimą dėl antrinės teisinės pagalbos teikimo priima tarnyba šio įstatymo 18 straipsnyje nustatyta tvarka.

9. Pagal Baudžiamojo proceso kodekso 388 straipsnio 3 dalį trauktino baudžiamojon atsakomybėn juridinio asmens atstovu gali būti skiriamas ir antrinę teisinę pagalbą teikiantis advokatas, *mutatis mutandis* taikant šio straipsnio 1–7 dalių nuostatas, reglamentuojančias advokato parinkimo ir paskyrimo tvarką.

*Straipsnio pakeitimai:*

Nr. [XIII-164](#), 2016-12-20, paskelbta TAR 2016-12-29, i. k. 2016-29858

## **22 straipsnis. Sprendimo dėl antrinės teisinės pagalbos teikimo priėmimo ypatumai atskirų kategorijų bylose**

1. Sveikatos priežiūros įstaiga, kreipdamasi dėl antrinės teisinės pagalbos suteikimo Psichikos sveikatos priežiūros įstatymo arba Žmonių užkrečiamųjų ligų profilaktikos ir kontrolės įstatymo nurodytais atvejais, pateikia tarnybai teisingumo ministro nustatytos formos pranešimą dėl antrinės teisinės pagalbos teikimo. Tarnyba sprendimą dėl antrinės teisinės pagalbos teikimo priima šio pranešimo gavimo dieną arba artimiausią darbo dieną, jeigu pranešimas gautas ne darbo laiku, ir nedelsdama apie priimtą sprendimą raštu praneša sveikatos priežiūros įstaigai. Sveikatos priežiūros įstaiga privalo su tarnybos sprendimu dėl antrinės teisinės pagalbos teikimo supažindinti šio įstatymo 12 straipsnio 7 punkte nurodytą asmenį ir sudaryti tinkamas sąlygas jo ir advokato bendravimui.

2. Kai dėl antrinės teisinės pagalbos suteikimo Civilinio proceso kodekso nustatytais atvejais, nagrinėjant bylas dėl fizinio asmens pripažinimo neveiksniu tam tikroje srityje ir jo

globos, dėl teismo sprendimo, kuriuo asmuo pripažintas neveiksniu tam tikroje srityje, peržiūrėjimo, dėl neveiksniu tam tikroje srityje pripažinto asmens pripažinimo veiksniu ar ribotai veiksniu tam tikroje srityje, kreipiasi teismas, tarnyba sprendimą dėl antrinės teisinės pagalbos teikimo priima ne vėliau kaip per 3 darbo dienas nuo teismo pranešimo gavimo dienos ir apie priimtą sprendimą nedelsdama raštu praneša teismo pranešime nurodytam asmeniui ir teismui.

*Straipsnio pakeitimai:*

Nr. [XII-1568](#), 2015-03-26, paskelbta TAR 2015-04-10, i. k. 2015-05576

### **23 straipsnis. Antrinės teisinės pagalbos teikimo nutraukimas**

1. Antrinės teisinės pagalbos teikimas nutraukiamas, jeigu:

1) paaiškėja, kad asmuo, kuriam teikiama antrinė teisinė pagalba, neturi teisės gauti antrinę teisinę pagalbą;

2) asmuo, siekdamas gauti antrinę teisinę pagalbą, pateikė informaciją apie ginčo ar bylos esmę, savo turtą ar pajamas, žinodamas, kad ši informacija neteisinga;

3) pasikeičia aplinkybės, kurių pagrindu asmuo buvo priskirtas prie šio įstatymo 11 straipsnio 2 dalyje nurodytų asmenų;

4) pasikeičia asmens turto ir pajamų lygis teisinei pagalbai gauti pagal šį įstatymą ir asmuo netenka teisės gauti antrinę teisinę pagalbą pagal šį įstatymą, įskaitant šio įstatymo 12 straipsnio 6 punkte nurodytą atvejį;

5) pareiškėjas piktnaudžiauja valstybės garantuojama teisine pagalba, savo materialiosiomis ar procesinėmis teisėmis arba reikalauja iš advokato įgyvendinti arba apginti teises neleistiniais būdais;

6) pasikeitus aplinkybėms nustatoma, kad antrinės teisinės pagalbos galimos išlaidos viršytų pareiškėjo turtinių reikalavimų (turtinių interesų) dydį arba kad jis pats savarankiškai, be advokato pagalbos, gali įgyvendinti arba apginti savo teises ar įstatymų saugomus interesus;

7) pareiškėjas pateikia prašymą nutraukti antrinės teisinės pagalbos teikimą;

8) atstovavimas byloje yra neperspektyvus;

9) asmuo, kuriam teikiama antrinė teisinė pagalba, nebendradarbiauja su tarnyba arba antrinę teisinę pagalbą teikiančiu advokatu;

10) pareiškėjas nesutinka apmokėti nustatytą antrinės teisinės pagalbos išlaidų dalį;

11) priėmus sprendimą suteikti antrinę teisinę pagalbą, ginčas buvo spręstas šio įstatymo nustatyta tvarka taikinamojo tarpininkavimo būdu ir sudaryta taikos sutartis, tačiau pareiškėjas nesutinka ją pateikti tvirtinti teismui;

12) pareiškėjas miršta.

2. Antrinę teisinę pagalbą teikiantis advokatas privalo nedelsdamas pranešti tarnybai arba ikiteisminio tyrimo pareigūnui, prokurorui ar teismui (kai gynėjo dalyvavimas būtinas pagal Baudžiamojo proceso kodekso 51 straipsnį) apie paaiškėjusias šio straipsnio 1 dalies 5, 8, 9 ir 12 punktuose nurodytas aplinkybes, kurios yra pagrindas spręsti dėl antrinės teisinės pagalbos teikimo nutraukimo.

*Straipsnio dalies pakeitimai:*

Nr. [XII-1417](#), 2014-12-11, paskelbta TAR 2014-12-23, i. k. 2014-20549

3. Sprendimą nutraukti antrinės teisinės pagalbos teikimą priima tarnyba arba ikiteisminio tyrimo pareigūnas, prokuroras ar teismas (kai gynėjo dalyvavimas būtinas pagal Baudžiamojo proceso kodekso 51 straipsnį). Jeigu pareiškėjas pagal tarnybos sprendimą turi apmokėti 50 arba 75 procentus antrinės teisinės pagalbos išlaidų, sprendime nutraukti antrinės teisinės pagalbos teikimą nurodoma mokėtina antrinės teisinės pagalbos išlaidų suma, sąskaita, į kurią ši suma turi būti sumokėta, ir mokėjimo terminas. Ši suma turi būti sumokėta per 19 straipsnio 3 dalyje nurodytą terminą. Tarnybos sprendimas nutraukti antrinės teisinės pagalbos teikimą gali būti skundžiamas teismui Administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka.

4. Asmuo, kuriam teikiama antrinė teisinė pagalba, ir ją teikiantis advokatas privalo nedelsdami teismui pateikti tarnybos sprendimą nutraukti antrinės teisinės pagalbos teikimą arba dėl valstybės garantuojamos ir apmokamos antrinės teisinės pagalbos išlaidų dalies pakeitimo, kai nustatomas kitas asmens turto ir pajamų lygis teisinei pagalbai gauti pagal šį įstatymą. Šios pareigos neatliekantys asmenys turi padengti dėl jos neatlikimo arba netinkamo atlikimo atsiradusius nuostolius.

## **24 straipsnis. Antrinės teisinės pagalbos išlaidų išieškojimas ir grąžinimas**

1. Jeigu antrinės teisinės pagalbos teikimas buvo nutrauktas dėl šio įstatymo 23 straipsnio 1 dalies 1, 2, 5 ir 9 punktuose nurodytų priežasčių, antrinės teisinės pagalbos išlaidos įstatymų nustatyta tvarka išieškomos iš asmens, kuriam ši pagalba buvo teikiama.

2. Jeigu antrinė teisinė pagalba teikiama asmenims, turintiems teisę į teisinių išlaidų draudimo išmokas, kurios pagal draudimo sutartį išmokamos po to, kai išlaidos buvo patirtos, suteiktos antrinės teisinės pagalbos išlaidos teisingumo ministro nustatyta tvarka turi būti grąžintos į valstybės biudžetą ne vėliau kaip per mėnesį nuo teisinių išlaidų draudimo išmokos sumokėjimo. Grąžintinos antrinės teisinės pagalbos išlaidos neturi viršyti teisinių išlaidų draudimo išmokos. Asmuo apie gautą teisinių išlaidų draudimo išmoką ir jos dydį praneša tarnybai ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo teisinių išlaidų draudimo išmokos gavimo dienos. Jeigu asmuo negrąžina šių išlaidų, jos išieškomos įstatymų nustatyta tvarka.

3. Jeigu antrinė teisinė pagalba buvo teikiama šio įstatymo 12 straipsnio 6 punkte nurodytam asmeniui ir pasikeičia aplinkybės, dėl kurių jis buvo priskirtas prie tame punkte nurodytų asmenų, tačiau šis asmuo negali būti priskirtas prie šio įstatymo 11 straipsnio 2 dalies 1 punkte arba 12 straipsnio 3 ar 5 punkte nurodytų asmenų, toks asmuo privalo per tarnybos nustatytą terminą grąžinti suteiktos antrinės teisinės pagalbos išlaidas į valstybės biudžetą. Jeigu asmuo šių išlaidų negrąžina, jos išieškomos įstatymų nustatyta tvarka.

4. Jeigu antrinė teisinė pagalba buvo teikiama šio įstatymo 12 straipsnio 14 punkte nurodytam asmeniui, pasibaigus bylai dėl neteisėtai išvežto ar laikomo vaiko grąžinimo pagal Hagos konvenciją, tarnyba, remdamasi šio asmens pateiktais dokumentais, įvertina, ar asmuo gali būti priskirtas prie šio įstatymo 11 straipsnio 2 dalies 1 punkte arba 12 straipsnio 3 ar 5 punkte nurodytų asmenų. Teisę gauti antrinę teisinę pagalbą įrodančius dokumentus asmuo turi pateikti tarnybai ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo bylos dėl neteisėtai išvežto ar laikomo vaiko grąžinimo pagal Hagos konvenciją pabaigos dienos. Jeigu šis asmuo negali būti priskirtas prie šio įstatymo 11 straipsnio 2 dalies 1 punkte arba 12 straipsnio 3 ar 5 punkte nurodytų asmenų, jis privalo per tarnybos nustatytą terminą grąžinti suteiktos antrinės teisinės pagalbos išlaidas į valstybės biudžetą. Jeigu šio asmens turtas ir pajamos atitinka antrąjį turto ir pajamų lygį teisei pagalbai gauti pagal šį įstatymą, jis privalo per tarnybos nustatytą terminą į valstybės biudžetą grąžinti 50 procentų suteiktos antrinės teisinės pagalbos išlaidų. Asmeniui šių išlaidų negrąžinus arba per šioje dalyje nustatytą terminą nepateikus teisę gauti antrinę teisinę pagalbą įrodančių dokumentų, antrinės teisinės pagalbos išlaidos išieškomos įstatymų nustatyta tvarka.

*Straipsnio dalies pakeitimai:*

Nr. [XII-1149](#), 2014-09-25, paskelbta TAR 2014-10-06, i. k. 2014-13715

5. Jeigu pareiškėjas turi apmokėti 50 arba 75 procentus antrinės teisinės pagalbos išlaidų, tačiau jis neatlieka pareigos laikantis proceso įstatymų nustatytų terminų ir tvarkos apmokėti 50 arba 75 procentus bylinėjimosi išlaidų civilinio proceso atveju arba 50 arba 75 procentus išlaidų, susijusių su administracinės bylos nagrinėjimu, ir dėl to civilinė arba administracinė byla pasibaigia nepriėmus teismo sprendimo dėl bylos esmės ar nepradedamas išieškojimas, pareiškėjas privalo per tarnybos nustatytą terminą grąžinti suteiktos antrinės teisinės pagalbos išlaidas į valstybės biudžetą. Jeigu pareiškėjas šių išlaidų negrąžina, jos išieškomos įstatymų nustatyta tvarka.

6. Šio įstatymo 21 straipsnio 9 dalyje nurodytu atveju išlaidos, susijusios su trauktino baudžiamojon atsakomybėn juridinio asmens atstovavimu, įstatymų nustatyta tvarka išieškomos į valstybės biudžetą iš atstovaujamo juridinio asmens.

*Straipsnio dalies pakeitimai:*

Nr. [XIII-164](#), 2016-12-20, paskelbta TAR 2016-12-29, i. k. 2016-29858

7. Priteisiant antrinės teisinės pagalbos išlaidas šio straipsnio 1, 2, 3, 4 ir 5 dalyse numatytais atvejais, valstybei atstovauja tarnyba. Šio straipsnio 6 dalyje numatytu atveju išlaidos išieškomos vadovaujantis Baudžiamojo proceso kodekso 105 straipsnio nuostatomis. Antrinės teisinės pagalbos išlaidos pagal vykdomąjį dokumentą į valstybės biudžetą išieškomos įstatymų nustatyta tvarka.

## **ŠEŠTASIS SKIRSNIS**

### **TAIKINAMASIS TARPININKAVIMAS**

#### **25 straipsnis. Taikinamasis tarpininkavimas**

1. Taikinamasis tarpininkavimas organizuojamas ir taikinamojo tarpininkavimo administravimo paslaugos teikiamos šio įstatymo, Lietuvos Respublikos civilinių ginčų taikinamojo tarpininkavimo įstatymo (toliau – Civilinių ginčų taikinamojo tarpininkavimo įstatymas), kitų teisės aktų, reglamentuojančių ginčų sprendimą taikinamojo tarpininkavimo būdu atskirų kategorijų ginčiuose, ir teisingumo ministro nustatyta tvarka. Civilinių ginčų taikinamojo tarpininkavimo įstatymo, kitų teisės aktų, reglamentuojančių ginčų sprendimą taikinamojo tarpininkavimo būdu atskirų kategorijų ginčiuose, nuostatos taikomos tiek, kiek šis įstatymas nenustato kitaip.

2. Tarnyba taikinamojo tarpininkavimo paslaugų teikėjus atranka konkurso būdu. Taikinamojo tarpininkavimo paslaugų teikėjų atrankos nuostatus tvirtina teisingumo ministras.

#### **26 straipsnis. Taikinamojo tarpininkavimo inicijavimas**

1. Antrinę teisinę pagalbą teikiantis advokatas, įvertinęs konkrečias ginčo, kurį sprendžiant jis teikia antrinę teisinę pagalbą, aplinkybes, gali inicijuoti ginčo sprendimą taikinamojo tarpininkavimo būdu ir pasiūlyti tarnybai priimti sprendimą dėl taikinamojo tarpininkavimo vykdymo.

2. Advokatas, siūlydamas tarnybai priimti sprendimą dėl taikinamojo tarpininkavimo vykdymo, turi pateikti tarnybai abiejų ginčo šalių sutikimus spręsti ginčą taikinamojo tarpininkavimo būdu. Sutikimo spręsti ginčą taikinamojo tarpininkavimo būdu formą nustato teisingumo ministras.

3. Taikinamasis tarpininkavimas pagal šį įstatymą tame pačiame ginče gali būti inicijuotas tik vieną kartą.

#### **27 straipsnis. Sprendimo dėl taikinamojo tarpininkavimo vykdymo priėmimas ir taikinamojo tarpininkavimo vykdymas**

1. Tarnyba, gavusi antrinę teisinę pagalbą teikiančio advokato siūlymą dėl ginčo sprendimo taikinamojo tarpininkavimo būdu ir pareiškėjo bei kitos ginčo šalies sutikimus spręsti ginčą taikinamojo tarpininkavimo būdu, sprendimą dėl taikinamojo tarpininkavimo vykdymo priima ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo šių dokumentų gavimo dienos. Priėmus sprendimą dėl taikinamojo tarpininkavimo vykdymo, antrinę teisinę pagalbą taikinamojo tarpininkavimo vykdymo metu neteikiama sprendžiant ginčo dalį, dėl kurios inicijuotas taikinamasis tarpininkavimas.

2. Taikinimo tarpininko parinkimas, taikinamojo tarpininkavimo trukmė, vykdymo tvarka nustatoma teisingumo ministro tvirtinamose Taikinamojo tarpininkavimo taisyklėse.

3. Tarnyba ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo taikinamojo tarpininkavimo pabaigos dienos praneša antrinę teisinę pagalbą teikiančiam advokatui, kad pareiškėjui tęsiamas antrinės teisinės pagalbos teikimas, kai:

1) taikinamasis tarpininkavimas pasibaigia be taikos sutarties ir nėra šio įstatymo 23 straipsnio 1 dalyje nurodytų aplinkybių;

2) taikinamasis tarpininkavimas pasibaigia taikos sutartimi ir pareiškėjui reikalinga antrinė teisinė pagalba veiksams, susijusiems su taikos sutarties pateikimu tvirtinti teismui, atlikti.

## **SEPTINTASIS SKIRSNIS**

### **VALSTYBĖS GARANTUOJAMOS TEISINĖS PAGALBOS TEIKIMO TARPTAUTINIUOSE GINČUOSE YPATUMAI**

#### **28 straipsnis. Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos teikimo tarptautiniuose ginčiuose apimtis**

1. Šio skirsnio nuostatos taikomos valstybės garantuojamos teisinės pagalbos teikimui tarptautiniuose ginčiuose sprendžiant civilines ir komercines bylas neatsižvelgiant į teismo pobūdį. Šio skirsnio nuostatos netaikomos mokesčių, su muitine susijusioms arba administracinėms byloms.

2. Valstybės garantuojama teisinė pagalba yra teikiama pagal šį skirsnį ir vykdoma autentiškus dokumentus.

3. Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos teikimui tarptautiniuose ginčiuose kitos šio įstatymo nuostatos taikomos tiek, kiek šiame skirsnyje nenustatyta kitaip.

**29 straipsnis. Kitose Europos Sąjungos valstybėse narėse teisėtai gyvenančių fizinių asmenų teisės gauti valstybės garantuojamą teisinę pagalbą nustatymo ypatumai**

Jeigu kitose Europos Sąjungos valstybėse narėse teisėtai gyvenančių fizinių asmenų turtas ir pajamos viršija Vyriausybės nustatytus turto ir pajamų lygius valstybės garantuojamai teisei pagalbai gauti pagal šį įstatymą, tačiau jie nurodo, kad neturi galimybės atlyginti bylinėjimosi išlaidas, tarnyba privalo nustatyti, ar pareiškėjas gali sumokėti bylinėjimosi išlaidas, atsižvelgiant į jo nuolatinės gyvenamosios vietos ar vietos, kurioje pareiškėjas paprastai gyvena, kitoje Europos Sąjungos valstybėje narėje pragyvenimo išlaidas, ir turi teisę priimti sprendimą suteikti antrinę teisinę pagalbą.

**30 straipsnis. Kompetentinga institucija**

1. Lietuvos Respublikos institucija (toliau – priimanti institucija), įgaliota priimti iš kitų Europos Sąjungos valstybių narių kompetentingų institucijų prašymus suteikti valstybės garantuojamą teisinę pagalbą tarptautiniuose ginčiuose (toliau – teisinės pagalbos prašymas), yra Teisingumo ministerija.

2. Lietuvos Respublikos institucija, įgaliota kitų Europos Sąjungos valstybių narių kompetentingoms institucijoms siųsti prašymus suteikti valstybės garantuojamą teisinę pagalbą (toliau – siunčianti institucija), yra Teisingumo ministerija.

3. Teisingumo ministerija pateikia Europos Komisijai informaciją, reikalingą šio įstatymo priede nurodytiems Europos Sąjungos teisės aktams įgyvendinti.

**31 straipsnis. Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos teikimo tarptautiniuose ginčiuose ypatumai, kai Teisingumo ministerija yra priimanti institucija**

1. Pareiškėjas turi teisę pateikti teisinės pagalbos prašymą Europos Sąjungos valstybės narės, kurioje pareiškėjas turi nuolatinę gyvenamąją vietą ar vietą, kurioje jis paprastai gyvena, kompetentingai institucijai arba tiesiogiai Teisingumo ministerijai, jeigu byla turi būti sprendžiama Lietuvos Respublikos teisme arba Lietuvos Respublikoje turi būti vykdomas sprendimas.

2. Teisinės pagalbos prašymai ir asmens teisę gauti valstybės garantuojamą teisinę pagalbą įrodantys dokumentai, pateikiami priimančiai institucijai, turi būti išversti į lietuvių kalbą arba kitą kalbą, kurią Lietuvos Respublika yra Europos Komisijai nurodžiusi kaip jai priimtina kalbą. Šie dokumentai neturi būti legalizuoti ir jiems netaikomi tolygūs formalumai.

3. Teisingumo ministerija, gavusi teisinės pagalbos prašymą iš kitos Europos Sąjungos valstybės narės kompetentingos institucijos, privalo ne vėliau kaip per 30 kalendorinių dienų nuo šio prašymo ir visų reikalingų dokumentų gavimo dienos jį išnagrinėti ir priimti sprendimą dėl teisinės pagalbos prašymo perdavimo atitinkamai savivaldybės vykdomajai institucijai arba tarnybai. Teisingumo ministerija turi teisę atsisakyti perduoti teisinės pagalbos prašymą, jeigu pateikti ne visi šiame įstatyme nustatyti dokumentai. Teisingumo ministerija, priėmusi sprendimą atsisakyti perduoti teisinės pagalbos prašymą, apie tai nedelsdama praneša pareiškėjui.

4. Savivaldybės vykdomoji institucija arba tarnyba apie priimtą sprendimą dėl valstybės garantuojamos teisinės pagalbos teikimo privalo pranešti pareiškėjui. Jeigu atsisakoma teikti valstybės garantuojamą teisinę pagalbą, privalo būti nurodytos šio sprendimo priežastys. Sprendimas atsisakyti teikti valstybės garantuojamą teisinę pagalbą gali būti skundžiamas teismui Administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka.

**32 straipsnis. Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos teikimo tarptautiniuose ginčiuose ypatumai, kai Teisingumo ministerija yra siunčianti institucija**

1. Jeigu byla sprendžiama kitos Europos Sąjungos valstybės narės teisme arba kitoje Europos Sąjungos valstybėje narėje vykdomas sprendimas, pareiškėjas, kurio nuolatinė

gyvenamoji vieta yra Lietuvos Respublikoje ar kuris paprastai gyvena Lietuvos Respublikoje, turi teisę teisinės pagalbos prašymą ir pareiškėjo teisę gauti teisinę pagalbą įrodančius dokumentus pateikti tiesiogiai tos Europos Sąjungos valstybės narės kompetentingai institucijai arba per siunčiančią instituciją – Teisingumo ministeriją.

2. Šio straipsnio 1 dalyje nurodyti dokumentai turi būti išversti į kitos Europos Sąjungos valstybės narės oficialią kalbą arba vieną iš jos oficialių kalbų, kuri yra ir viena iš Europos Sąjungos institucijų kalbų, arba kitą kalbą, kurią kita Europos Sąjungos valstybė narė yra nurodžiusi Europos Komisijai kaip jai priimtina kalbą.

3. Teisingumo ministerija turi teisę atsisakyti siųsti teisinės pagalbos prašymą, jeigu teisinės pagalbos prašymas akivaizdžiai nepagrįstas arba jam netaikytinas šis skirsnis. Teisingumo ministerija, priėmusi sprendimą atsisakyti siųsti teisinės pagalbos prašymą, pareiškėjui turi nurodyti tokio atsisakymo priežastis. Sprendimas atsisakyti siųsti teisinės pagalbos prašymą gali būti skundžiamas Lietuvos Respublikos įstatymų nustatyta tvarka.

4. Teisingumo ministerija turi pranešti pareiškėjui apie dokumentus, kurių reikia, kad teisinės pagalbos prašymas būtų nagrinėjamas kitoje Europos Sąjungos valstybėje narėje, ir užtikrinti teisinės pagalbos prašymo ir asmens teisę gauti teisinę pagalbą įrodančių dokumentų vertimą pagal šio įstatymo 34 straipsnio 2 dalies 2 punktą. Teisingumo ministerija privalo teisinės pagalbos prašymą ir asmens teisę gauti teisinę pagalbą įrodančius dokumentus išsiųsti kitos Europos Sąjungos valstybės narės kompetentingai institucijai per 15 kalendorinių dienų nuo prašymo ir asmens teisę gauti teisinę pagalbą įrodančių dokumentų vertimų į šio straipsnio 2 dalyje nurodytą kalbą gavimo dienos.

5. Teisingumo ministerija šiame straipsnyje nurodytus veiksmus atlieka nemokamai. Jeigu kitos Europos Sąjungos valstybės narės kompetentinga institucija atsisako teikti teisinės pagalbos prašyme nurodytą valstybės garantuojamą teisinę pagalbą, pareiškėjas privalo atlyginti Teisingumo ministerijos turėtas teisinės pagalbos prašymo ir asmens teisę gauti teisinę pagalbą įrodančių dokumentų vertimo išlaidas.

### **33 straipsnis. Prašymų forma**

Šio įstatymo 31 ir 32 straipsniuose nurodyti prašymai pateikiami ir persiunčiami laikantis Europos Komisijos nustatytos formos.

### **34 straipsnis. Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos teikimo tarptautiniuose ginčuose išlaidos**

1. Tarptautinio ginčo atveju į valstybės garantuojamos teisinės pagalbos išlaidas, be šio įstatymo 14 straipsnyje nurodytų išlaidų, įeina:

- 1) vertimo žodžiu išlaidos;
- 2) teismo ar kompetentingos institucijos pareikalautų ir pareiškėjo pateikiamų būtinų procesinių dokumentų vertimo išlaidos;
- 3) kelionės išlaidos, kurias turi apmokėti pareiškėjas tais atvejais, kai su pareiškėjo byla susijusių asmenų dalyvavimas teismo posėdyje būtinas pagal Lietuvos Respublikos teisės aktus ar pagal teismo sprendimą ir teismas nutaria, kad šie asmenys negali būti apklausti jokia kitu teismui priimtinu būdu.

2. Tarptautinio ginčo atveju, kai pareiškėjas turi nuolatinę gyvenamąją vietą ar vietą, kurioje paprastai gyvena, Lietuvos Respublikoje, į valstybės garantuojamos teisinės pagalbos išlaidas įeina išlaidos:

- 1) susidariusios dėl teisinės pagalbos, kuri buvo suteikta Lietuvos Respublikoje iki to laiko, kol teisinės pagalbos prašymas buvo gautas kitoje Europos Sąjungos valstybėje narėje, kurioje sprendžiama byla arba turi būti vykdomas sprendimas;
- 2) susijusios su teisinės pagalbos prašymo ir asmens teisę gauti teisinę pagalbą įrodančių dokumentų vertimu.

### **35 straipsnis. Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos teikimo tęstinumas**

Pareiškėjas, gavęs teisinę pagalbą kitoje Europos Sąjungos valstybėje narėje, kurioje buvo sprendžiama byla, turi teisę gauti valstybės garantuojamą teisinę pagalbą pagal šį įstatymą, jeigu Lietuvos Respublikoje prašoma pripažinti arba leisti vykdyti priimtą sprendimą toje byloje.

## AŠTUNTASIS SKIRSNIS BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

### **36 straipsnis. Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos finansavimas**

1. Valstybės garantuojama teisinė pagalba finansuojama iš valstybės biudžeto.
2. Pirminei teisinei pagalbai lėšos skiriamos savivaldybėms kaip speciali tikslinė dotacija valstybinei (valstybės perduotai savivaldybėms) funkcijai atlikti.

### **37 straipsnis. Lietuvos Respublikos tarptautinės sutartys dėl teisinės pagalbos**

Jeigu įsigaliojusi ratifikuota Lietuvos Respublikos tarptautinė sutartis nustato kitokias normas negu šis įstatymas, taikomos Lietuvos Respublikos tarptautinės sutarties nuostatos, išskyrus atvejus, kai santykiams su kitomis Europos Sąjungos valstybėmis narėmis taikomos Europos Sąjungos teisės aktus įgyvendinančios šio įstatymo nuostatos.

*Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.*

RESPUBLIKOS PREZIDENTAS

VALDAS ADAMKUS

Lietuvos Respublikos  
valstybės garantuojamos teisinės  
pagalbos įstatymo  
priedas

## ĮGYVENDINAMI EUROPOS SĄJUNGOS TEISĖS AKTAI

1. 2003 m. sausio 27 d. Tarybos direktyva 2003/8/EB, numatanti teisės kreiptis į teismą įgyvendinimo tarptautiniuose ginčiuose pagerinimą nustatant minimalias bendras teisinės pagalbos tokiems ginčams taisyklės (OL 2003 m. *specialusis leidimas*, 19 skyrius, 6 tomas, p. 90).
2. 2003 m. lapkričio 25 d. Tarybos direktyva 2003/109/EB dėl trečiųjų valstybių piliečių, kurie yra ilgalaikiai gyventojai, statuso (OL 2004 m. *specialusis leidimas*, 19 skyrius, 6 tomas, p. 272).
3. 2011 m. balandžio 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2011/36/ES dėl prekybos žmonėmis prevencijos, kovos su ja ir aukų apsaugos, pakeičianti Tarybos pamatinį sprendimą 2002/629/TVR (OL 2011 L 101, p. 1).

### **Pakeitimai:**

1.  
Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas  
Nr. [IX-493](#), 2001-08-03, Žin., 2001, Nr. 71-2521 (2001-08-17)  
VALSTYBĖS GARANTUOJAMOS TEISINĖS PAGALBOS ĮSTATYMO 4 IR 17 STRAIPSNIŲ  
PAKEITIMO ĮSTATYMAS
2.  
Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas  
Nr. [IX-1477](#), 2003-04-03, Žin., 2003, Nr. 38-1722 (2003-04-24)  
VALSTYBĖS GARANTUOJAMOS TEISINĖS PAGALBOS ĮSTATYMO 3, 5, 7, 13, 14 IR 17  
STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMAS  
Šis Įstatymas įsigalioja kartu su Lietuvos Respublikos baudžiamuoju kodeksu (Žin., 2000, Nr. [89-2741](#)) ir Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodeksu (Žin., 2002, Nr. [37-1341](#)), t. y. nuo 2003 m. gegužės 1 d.
- 3.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. [IX-1912](#), 2003-12-18, Žin., 2003, Nr. 123-5584 (2003-12-30)

PROKURATŪROS ĮSTATYMO, VIEŠŲJŲ IR PRIVAČIŲ INTERESŲ DERINIMO VALSTYBINĖJE TARNYBOJE ĮSTATYMO, SAVIVALDYBIŲ TARYBŲ RINKIMŲ ĮSTATYMO, PREZIDENTO RINKIMŲ ĮSTATYMO, SEIMO RINKIMŲ ĮSTATYMO, PINIGINĖS SOCIALINĖS PARAMOS MAŽAS PAJAMAS GAUNANČIOMS ŠEIMOMS (VIEŠYBĖS GYVENANTIEMS ASMENIMS) ĮSTATYMO, VALSTYBĖS GARANTUOJAMOS TEISINĖS PAGALBOS ĮSTATYMO IR VALSTYBĖS KONTROLĖS ĮSTATYMO PAKEITIMO ĮSTATYMAS

Šis įstatymas įsigalioja nuo 2004 m. sausio 1 d.

4.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. [X-78](#), 2005-01-20, Žin., 2005, Nr. 18-572 (2005-02-08)

VALSTYBĖS GARANTUOJAMOS TEISINĖS PAGALBOS ĮSTATYMO PAKEITIMO ĮSTATYMAS

**Nauja įstatymo redakcija**

Šis įstatymas įsigalioja pagal Lietuvos Respublikos valstybės garantuojamos teisinės pagalbos įstatymo pakeitimo įstatymo įsigaliojimo ir įgyvendinimo įstatymą Nr. [X-79](#):

Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos įstatymo pakeitimo įstatymas **įsigalioja nuo 2005 m. gegužės 1 d., išskyrus** Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos įstatymo pakeitimo įstatymo 1 straipsnyje išdėstyto naujos redakcijos Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos įstatymo **8 straipsnio 2 dalį ir 33 straipsnį bei nuostatas**, susijusias su advokatų, teikiančių antrinę teisinę pagalbą parinkimu ir sutarčių su jais sudarymu.

Naujos redakcijos Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos įstatymo **12 straipsnio 5 punktą ir 13 straipsnio 6 dalį įsigalioja nuo 2005 m. liepos 1 d.**

5.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. [X-917](#), 2006-11-21, Žin., 2006, Nr. 130-4890 (2006-11-30)

VALSTYBĖS GARANTUOJAMOS TEISINĖS PAGALBOS ĮSTATYMO 12 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMAS

Šis įstatymas įsigalioja nuo 2006 m. gruodžio 1 d.

6.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. [X-1492](#), 2008-04-15, Žin., 2008, Nr. 50-1841 (2008-04-30)

VALSTYBĖS GARANTUOJAMOS TEISINĖS PAGALBOS ĮSTATYMO 1, 2, 4, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 17, 18, 19, 21, 23, 24, 26, 33 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO IR PAPILDYMO IR 22 STRAIPSNIO PRIPAŽINIMO NETEKUSIU GALIOS ĮSTATYMAS

Šio įstatymo 5 straipsnis, šio įstatymo 6 straipsniu keičiamo Lietuvos Respublikos valstybės garantuojamos teisinės pagalbos įstatymo 9 straipsnio 3 dalies 1 ir 8 punktai ir 5, 6, 7 dalys, šio įstatymo 7 straipsnio 2 ir 4 dalys, šio įstatymo 13 straipsniu keičiamo Lietuvos Respublikos valstybės garantuojamos teisinės pagalbos įstatymo 17 straipsnio 6 dalis, šio įstatymo 14 straipsniu keičiamo Lietuvos Respublikos valstybės garantuojamos teisinės pagalbos įstatymo 18 straipsnio 3 dalis **įsigalioja 2008 m. liepos 1 d.**

Šio įstatymo 2 straipsnio 3 dalis, šio įstatymo 6 straipsniu keičiamo Lietuvos Respublikos valstybės garantuojamos teisinės pagalbos įstatymo 9 straipsnio 3 dalies 5 ir 7 punktai, šio įstatymo 7 straipsnio 1 ir 3 dalys, šio įstatymo 16 straipsnis, išskyrus šiuo straipsniu keičiamo Lietuvos Respublikos valstybės garantuojamos teisinės pagalbos įstatymo 21 straipsnio 7 dalį, ir šio įstatymo 17 straipsnis **įsigalioja 2009 m. sausio 1 d.**

7.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. [XI-223](#), 2009-04-16, Žin., 2009, Nr. 46-1801 (2009-04-25)

VALSTYBĖS GARANTUOJAMOS TEISINĖS PAGALBOS ĮSTATYMO 1 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMAS

Šis įstatymas įsigalioja 2009 m. birželio 1 d.

8.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. [XI-1775](#), 2011-12-01, Žin., 2011, Nr. 155-7356 (2011-12-20)

VALSTYBĖS GARANTUOJAMOS TEISINĖS PAGALBOS ĮSTATYMO 12 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMAS

Šis įstatymas įsigalioja 2012 m. sausio 1 d.

9.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. [XI-2082](#), 2012-06-19, Žin., 2012, Nr. 76-3929 (2012-06-30)

VALSTYBĖS GARANTUOJAMOS TEISINĖS PAGALBOS ĮSTATYMO 25 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMAS

10.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. [XII-270](#), 2013-05-09, Žin., 2013, Nr. 54-2675 (2013-05-25)

VALSTYBĖS GARANTUOJAMOS TEISINĖS PAGALBOS ĮSTATYMO PAKEITIMO ĮSTATYMAS

Šis įstatymas, išskyrus 3 straipsnį ir šio įstatymo 1 straipsnyje išdėstyto Lietuvos Respublikos valstybės garantuojamos teisinės pagalbos įstatymo šeštąjį skirsnį ir 2, 6, 7, 9, 11, 14, 15 ir 23 straipsnių nuostatas, susijusias su taikinamuoju tarpininkavimu, įsigalioja 2014 m. sausio 1 d.

Šio įstatymo 1 straipsnyje išdėstyto Lietuvos Respublikos valstybės garantuojamos teisinės pagalbos įstatymo šeštasis skirsnis ir 2, 6, 7, 9, 11, 14, 15 ir 23 straipsnių nuostatos, susijusios su taikinamuoju tarpininkavimu, įsigalioja 2014 m. liepos 1 d.

Jeigu sprendimas dėl antrinės teisinės pagalbos teikimo buvo priimtas iki šio įstatymo įsigaliojimo, antrinės teisinės pagalbos išlaidos apskaičiuojamos ir apmokamos vadovaujantis iki šio įstatymo įsigaliojimo galiojusio Lietuvos Respublikos valstybės garantuojamos teisinės pagalbos įstatymo 14 ir 19 straipsnių nuostatomis.

#### **Pakeitimai:**

1.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. [XII-1149](#), 2014-09-25, paskelbta TAR 2014-10-06, i. k. 2014-13715

Lietuvos Respublikos valstybės garantuojamos teisinės pagalbos įstatymo Nr. VIII-1591 12, 13, 14, 21 ir 24 straipsnių pakeitimo įstatymas

2.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. [XII-1417](#), 2014-12-11, paskelbta TAR 2014-12-23, i. k. 2014-20549

Lietuvos Respublikos valstybės garantuojamos teisinės pagalbos įstatymo Nr. VIII-1591 5, 7, 8, 9, 16, 17, 18, 20 ir 23 straipsnių pakeitimo įstatymas

3.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. [XII-1568](#), 2015-03-26, paskelbta TAR 2015-04-10, i. k. 2015-05576

Lietuvos Respublikos valstybės garantuojamos teisinės pagalbos įstatymo Nr. VIII-1591 12, 13 ir 22 straipsnių pakeitimo įstatymas

4.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. [XII-2715](#), 2016-11-03, paskelbta TAR 2016-11-09, i. k. 2016-26500

Lietuvos Respublikos valstybės garantuojamos teisinės pagalbos įstatymo Nr. VIII-1591 2, 9, 11, 14 ir 20 straipsnių pakeitimo įstatymas

5.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. [XIII-164](#), 2016-12-20, paskelbta TAR 2016-12-29, i. k. 2016-29858

Lietuvos Respublikos valstybės garantuojamos teisinės pagalbos įstatymo Nr. VIII-1591 9, 17, 18, 21 ir 24 straipsnių pakeitimo įstatymas

6.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. [XIII-629](#), 2017-07-11, paskelbta TAR 2017-07-24, i. k. 2017-12576

Lietuvos Respublikos valstybės garantuojamos teisinės pagalbos įstatymo Nr. VIII-1591 11 ir 14 straipsnių pakeitimo įstatymas

